

DECEMBER 2005 JAARGANG 30 NUMMER 4

ARGUS

DE STEM VAN SPRAKELOZE WILDE DIEREN

INHOUD

- 3** *Redactie:* Faunabeschermers in actie in Enkhuizen Samen met de omwonenden knoopte De Faunabescherming de strijd aan tegen jachtpartijen in een streek in Noord-Holland.
- 4** *Harm Niesen:* Vogels als voorpaginanieuws Naar een verantwoord faunabeheer? Waarom de opwinding in de media over een dode mus eigenlijk niet groot genoeg was en die over de vogelgriep te groot.
- 5** *Pauline de Jong:* Vossenleed verzacht door kippengriep Hoe de ophokplicht voor pluimvee leidde het intrekken van ontheffingen voor de jacht op vossen.
- 7** *Marianne Thieme:* Koninklijke drijfjacht op wilde zwijnen komt retour via achterdeur Na de zogenaamde vrijwillige afschaffing in 2001 probeert het Hof met behulp van het kabinet Balkenende de drijfjacht in de Kroondomeinen opnieuw in te voeren.
- 10** *Jan van den Braak:* Van den das Grimbaert Het dassenleed en -leed in Nederland nader bekeken.
- 16** *Jan Bouterse:* De 'boerenzwaluw' In de serie 'Natuur in de stad' staan ditmaal de zwaluwen centraal.
- 18** *Marianne Thieme:* Jachtsprokkels Serie over oude jachtboeken en jachtverhalen.
- 19** De buit van Vos(s) Vaste rubriek over jacht en dieren in het nieuws.
- 20** *Rita Stockmann:* Duivencarrousel: een speeltje voor jagers Als het om de houtduif gaat lijken de meest bizarre middelen geoorloofd om dit dier te kunnen schieten.
- 21** *Redactie:* Onze website Korte toelichting over het gebruik en de informatie op de website van De Faunabescherming.
- 22** *Jan Bouterse:* Vergaderen en fietsen in de Ooijpolder Verslag van de jaarvergadering van De Faunabescherming in Millingen aan de Rijn.
- 24** *Harry Voss:* Jachthuttenwandeltocht op de Veluwe Vaste rubriek.

Omslag Een das in het gras. In deze Argus leest u een uitgebreid verhaal van Jan van den Braak over het leven, de bedreiging en de verschillende aspecten van de bescherming van de das in Nederland. Zie pagina 10 t/m 15 (foto: Geurt Besselink).

COLOFON

ISSN 0166-5073

Argus is het kwartaalijkschrift van De Faunabescherming, Amstedijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98. Argus wordt toegestuurd aan donateurs die minstens € 16,- per jaar betalen via Postbanknummer 116072 te Renkum. Sympathisanten betalen minstens € 5,- per jaar en ontvangen jaarlijks de Fauna-Nieuwsbrief. Indien u De Faunabescherming testamentair wenst te gedenken, wordt u verzocht contact op te nemen met de penningmeester.

Donateursadministratie

Postbus 150, 6870 AD Renkum, Postbanknummer 116072.
Bij betaling vanuit het buitenland dient men één van de genoemde codes toe te passen namelijk:
IBAN: NL36 0000 116072 of BIC: PSIBNL21.

Secretariaat

Mw. A. P. de Jong, Amstedijk Noord 135, 1183 TJ Amstelveen, Telefoon (020) 641 07 98, Telefax (020) 647 37 00, E-mail: faunabescherming@wanadoo.nl.

Penningmeester

Mw. I. v.d. Abeele, Korenbloemstraat 30, 6871 WE Renkum, Telefoon (0317) 31 84 87.

Bestuur

I. v.d. Abeele, M.C.J. Bouterse, R. Busser, G.A. Ellenbroek, A.P. de Jong, N. Koffeman, H.H. Niesen, R. Stockmann, M. Thieme, S.H.D. Voss,

Adviseur

G. Udo,

Medewerkers

Jan Bouterse, Pauline de Jong, Niko Koffeman, Harm Niesen, Norman van Swelm, Marianne Thieme,

Redactieadres

Gerard Ellenbroek, Ralelaar 47, 7322 GM Apeldoorn, Telefoon (0575) 360 36 06, E-mail: ga.ellenbroek@chello.nl.

Fotoredactie

Rob Busser, Berkelsingel 5, 7201 BK Zutphen, Telefoon (0575) 51 54 62, Telefax (0575) 54 61 43, E-mail: studioib@planet.nl.

Website

www.faunabescherming.nl

Vormgeving

Rob Busser (studio IB), Zutphen.

Druk

Tesink bv, Zutphen.

Knipselkrant

Zes keer per jaar verschijnt de Fauna-Knipselkrant, een bloemlezing van de in de Nederlandse pers verschenen artikelen over jacht en faunabeleid. U kunt zich abonneren door overmaking van € 8,- per jaar op Postbanknummer 116072 ten name van donateursadministratie De Faunabescherming te Renkum, onder vermelding van 'Knipselkrant'. Voor de krant bestemde knipsels kunnen worden gestuurd naar: Fauna-Knipselarchief, Olieslaghorst 103, 7328 NM Apeldoorn.

Doelstelling

De Faunabescherming is een landelijke organisatie. Haar doel is een ethisch en wetenschappelijk verantwoord faunabeleid. De faunabescherming tracht haar doel te bereiken door het bepleiten van verbetering in de wetgeving, het propageren van milieuvriendelijke beheersmaatregelen, het stimuleren van onderzoek en het bekend maken van onderzoeksresultaten aan beleidsinstanties en publiek.

Faunabeschermers in actie in Enkhuizen

De Jagersvereniging 'Het Grootslag' uit Wervershoof, Noord-Holland, had haar leden uitgenodigd voor een jachtdag op 26 november jl. in het gebied rond Hem, tussen Hoorn en Enkhuizen. Om kwart over negen 's morgens verzamelden de jagers zich voor de gebruikelijke rituelen zoals het aanblazen van de jacht door de hoornblazers. Het moest vooral een gezellige dag worden voor de zeventig deelnemende jagers en drijvers. Onder de laatsten bevond zich zelfs een aantal kinderen!

Mede omdat de buurtbewoners uit Hem en omstreken al jaren klagen over overlast van de jachtpartijen in de streek, vond De Faunabescherming het nodig om tot actie over te gaan. De faunabeschermers waren dan ook al vroeg ter plekke om zich van de situatie op de hoogte te stellen. Om de feestvreugde te verhogen hadden enkelen van hen zich gehuld in een hazenpak, anderen hadden wat vrolijke toeters en bellen en een als trommel dienstdoende, oude emmer meegenomen. Het moest een dolle boel worden.

De buurtbewoners, die al spoedig op het geluid van de faunabeschermers afkwamen, konden de actie erg waarderen. Ze waren blij met het feit dat er nu eindelijk eens iets werd gedaan tegen deze zinloze en walgelijke schietpartijen, die met regelmaat in hun achtertuin plaatsvonden. Ze voelden zich al jaren genegeerd door de plaatselijke politie en door de politiek, die maar niets deed met hun aanhoudende klachten.

Duidelijk minder blij dan de buurtbewoners waren de jagers met de aanwezigheid van de faunabeschermers. Om onduidelijk redenen konden zij het 'feestgedruis' niet waarderen en staken dat niet onder stoelen of banken. Met dreigende taal probeerden zij de faunabeschermers te intimideren en te provoceren. De faunabeschermers lieten zich echter niet ontmoedigen en gingen gewoon door met hun activiteiten. Dat schoot de jagers in het verkeerde keelgat en ze lieten de faunabeschermers, die stevast werden uitgemaakt voor 'milieuterroristen', weten dat ze moesten 'opdonderen' omdat er anders een knuppel uit de auto zou worden opgehaald. De situatie werd ondertussen dermate dreigend dat de faunabeschermers besloten tijdelijk het hazenpad te kiezen door zich strategisch terug te trekken. Ten slotte waren de mannen in het groen toch in het bezit van dodelijke wapens...

Helaas bleek het niet mogelijk om ook alle dieren in de streek een feestelijke dag te bezorgen, want aan het eind van de dag kon er door de jagers toch nog een 'tableau' worden opgemaakt, waarop de jachtbuit werd getoond. Dat de hoornblazers aan het eind van de dag de geschoten dieren nog 'dood' moesten blazen klinkt al even onzinnig als de bewering van de jagers dat men bezig was geweest met schadebestrijding. En dat klinkt niet alleen onzinnig, maar dat is het natuurlijk ook!

Redactie

Vogels als voorpaginanieuws

Misschien is het allemaal weer een beetje over op het tijdstip dat u dit leest, maar op dit moment is onze fauna niet van de voorpagina's weg te slaan. Op een manier, die enige maanden geleden door weinigen zou kunnen worden voorspeld. Vogelgriep en mussen, daar draait het dezer dagen om. En dus ontkomen we er niet aan, over deze onderwerpen ook een duit in het zakje te doen. Omdat aan beide zaken verschillende kanten zitten en omdat wij over beide onderwerpen door velen om een mening worden gevraagd. Laten we beginnen met de mus, want hoe tragisch zijn lot ook is, alle commotie bewijst dat er gelukkig heel veel mensen zijn die zich hebben geërgerd aan de hele gang van zaken. Een vogel doodschieten voor een spelletje, het zou niet moeten mogen.

En dat is gelukkig ook zo. Maar het ging hier natuurlijk helemaal niet om zo maar een spelletje, een tv-uitzending in tien landen is een enorm commercieel belang. Mag het dan wel? En wat als er een kat of hond de dominosteentjes zou komen bedreigen? Zou die net zo gemakkelijk zijn doodgeschoten? Als de organisatoren dergelijke evenementen zo verschrikkelijk belangrijk vinden, dan kunnen ze er ook wel voor zorgen dat er geen ongewenste levende wezens in het gebouw doordringen. En als dat onverhoopt toch gebeurt, is vangen of verjagen ook mogelijk. Een mus vangen, bijvoorbeeld met wat lokvoer, kan geen echt probleem zijn. De verontwaardiging gaat daarom terecht niet over het feit dat er een mus sterft, dat gebeurt aan de lopende band. De verontwaardiging richt zich vooral op het gemak waarmee en de reden waarom de mus is doodgeschoten. Die getuigt van een voor ons maar al te bekende arrogante en egoïstische mentaliteit ten opzichte van onze fauna. We treffen die mentaliteit dagelijks aan bij boeren en jagers en vooral bij hun vertegenwoordigers in de Tweede Kamer. Goed daarom dat er zoveel aandacht wordt gericht op die ene mus. Nu alleen nog dezelfde aandacht voor de rond twee miljoen andere dieren die jaarlijks zonder enige noodzaak het leven laten. Ook voor een spelletje. Dat veel dieren niet van ouderdom aan hun eind komen zal voor weinigen een probleem zijn. Als mensen daarvan de oorzaak zijn, zullen ze er zwaarwegende motieven voor moeten hebben. Dat klinkt zo vanzelfsprekend, dat de overgrote meerderheid van de mensen er ongetwijfeld van uit gaat dat onze wetgeving zo in elkaar zit. Niets is minder waar. De opwindning over de dode mus behoort ongeveer twee miljoen maal zo groot te zijn.

Vogelgriep, meer in het bijzonder het type dat veroorzaakt wordt door het H5N1-virus, is het jongste troetelkind van de media. Vaste woordvoerder over dit onderwerp is viroloog Osterhaus, die aanvankelijk voorzichtig, maar naar mate de tijd voortschreed met steeds meer zekerheid, de natie probeerde te overtuigen dat we op een pandemie afstevenen en dat met name trekvogels die gaan veroorzaken. Op dat laatste is nog wel wat af te dingen. In de eerste plaats natuurlijk dat ook een viroloog zich bij zijn stiel moet houden en geen onzin moet verkondigen over onderwerpen waar hij geen verstand van heeft. Inmiddels blijkt hij in de Britse pers te hebben toegegeven dat wilde vogels, in vergelijking met alle andere mogelijkheden tot verspreiding van het virus, van ondergeschikt belang is. Tot de vaderlandse pers is dat echter niet doorgedrongen en kritische

vragen of opmerkingen over de trekvogels uit Azië krijgen nauwelijks aandacht. Werd in de pers aanvankelijk gesproken over trekvogels als mogelijke bron van de verspreiding van het virus, inmiddels wordt dat als een vaststaand feit vermeld. Tot ergernis en grote verbazing van vele deskundigen, niet in het minst uit Azië. Want het H5N1-virus is niet iets nieuws, dat ons plotseling bedreigt. In Azië is het al vele jaren bekend. Daar woont zo ongeveer de helft van de hele wereldbevolking, miljarden mensen, onder onvergelykbaar veel slechtere hygiënische omstandigheden dan wij. In veel gevallen letterlijk samen met kippen, eenden en varkens in dezelfde ruimte. Ongetwijfeld doen de autoriteiten in die landen hun best om de gevaren te bagatelliseren, want van echt effectieve maatregelen in geval van een epidemie kan in die landen helemaal geen sprake zijn. Daarvoor ontbreken de middelen en bovendien zou het op een niet te overwinnen weerstand van de bevolking stuiten. En gelukkig is er ook geen enkele reden voor. Als er onder die miljarden mensen en onder die omstandigheden in drie jaar tijd slechts zestig slachtoffers vallen, is er zelfs in Azië helemaal niets aan de hand. Onder de gehouden eenden en kippen niet en onder mensen al helemaal niet. Maar het virus kan zich toch vermengen met een menselijk griepvirus, waardoor mogelijk een voor mensen gevaarlijk en besmettelijk virus zou kunnen ontstaan? Ja, dat is zo. Maar dat is niets nieuws. Dat is al heel lang zo en het gebeurt nog steeds niet. Maar als het gebeurt, wat zeker niet is uit te sluiten, is het niet zo rampzalig als sommige onheilsprofeten het willen doen voorkomen. Vergelijkingen met eerdere dodelijke griep-epidemieën gaan niet op omdat de omstandigheden, althans in de westerse wereld, enorm verbeterd zijn.

In plaats van zich zorgen te maken over de situatie in Nederland zouden Osterhaus cs zich beter bezig kunnen houden met de situatie in Azië. Maar naar verluid zitten de deskundigen daar bepaald niet te wachten op dit soort paniekzaaiers. Maar hoe zit het nu met die trekvogels? Die zijn er in Azië ook, enorme aantallen vogels trekken van Oost-Siberië naar Australië, India en Afrika en dat heeft tot nu toe niet tot de uitbraak van het virus in die gebieden geleid. Waaruit blijkt dat verspreiding van het virus via trekvogels niet de belangrijkste oorzaak van een uitbraak hoeft te zijn. Natuurlijk komt het virus ook bij wilde vogels voor. Het zou gekker zijn als dat niet zo was, maar in welke mate is volstrekt onduidelijk. Tot nu toe is bij slechts een zeer gering aantal wilde vogels in Azië H5N1 aangetroffen. In hoeverre besmette vogels in staat zijn andere vogels te besmetten, is ook volledig onduidelijk. Besmette kippen overlijden binnen één of enkele dagen; over andere vogelsoorten is minder bekend. Dat wilde, met het virus besmette vogels voldoende conditie hebben om een vele duizenden kilometers lange tocht te volbrengen, is op z'n minst twijfelachtig maar nog nooit onderzocht. Ook is het volmaakt onduidelijk hoe groot de kans is dat een eventuele besmette wilde vogel gehouden kippen of eenden besmet. Zeker in Europa fourageren wilde en gehouden vogels niet gezamenlijk en een virus houdt het buiten levende individuen niet lang uit. De kans dat een overvliegende trekvogel besmet is met het virus, is klein. Dat die vogel er ook nog in zou slagen gehouden kippen of eenden te besmetten nihil. Zeker in vergelijking met de mogelijkheden

Ophokplicht

Vossenleed verzacht door kippengriep

In ons land worden vele miljoenen kippen, eenden en ander pluimvee gehouden. Sinds het uitbreken van kippengriep in het zuidoosten van Azië heerst er ook in ons land angst voor een uitbraak. Vanwege de onterechte gedachte dat deze ziekte door trekvogels zouden worden verspreid (lees ook hiernaast) heeft minister Veerman van Landbouw een ophokplicht opgelegd aan pluimveebedrijven. Deze regeling houdt in dat met ingang van 22 augustus jl. houders van bedrijfsmatig gehouden hoenderachtigen, eenden, ganzen, zwanen en voor de consumptie gehouden duiven, ervoor moeten zorgen dat hun dieren niet in aanraking kunnen komen met wilde vogels of hun uitwerpselen. Dit kan worden geregeld door de dieren binnen te houden of door de eventuele uitloop af te schermen door middel van hekken, netten en afdekzeilen.

van besmetting die door de mens zelf worden gecreëerd. De intensiteit van het verkeer van mensen, goederen en dieren is veel belangrijker voor de verspreiding van het virus. De relatief geringe omvang van de epidemie in Azië bewijst dat. In Europa is eigenlijk nog helemaal niets aan de hand. Grote aantallen trekvogels uit Siberië komen jaarlijks naar West-Europa en een deel daarvan vliegt door naar Afrika. Aanmerkelijk meer dan negentig procent van deze vogels is afkomstig uit de noordelijke toendra- en taigagebieden waar geen kippenfarms zijn. De kans dat deze steltlopers, eenden en ganzen het virus bij zich dragen is volstrekt verwaarloosbaar. De huidige maatregelen, die gehouden kippen zouden moeten beschermen tegen deze overvliegende trekvogels, zijn onzinnig. De kans op besmetting door deze vogels zou eens moeten worden berekend. Dan zal ongetwijfeld blijken dat de kans op een meteorietinslag een groter gevaar vormt. Jammer dat tegenover het geweld van de viroloog in de media slechts voorzichtige, wetenschappelijk zéér verantwoorde reacties staan. Want het is nooit uit te sluiten dat er af en toe een eend uit Kazachstan in ons land verdwaald. Of dat trekvogels elkaar in de Afrikaanse overwinteringsgebieden besmetten en vervolgens naar Europa terugkeren om onze kippen te infecteren. Nee, wetenschappelijk bezien is niets uit te sluiten. Maar het gaat om het goed inschatten van de werkelijke risico's. Die liggen niet bij de trekvogels, maar bij de intensieve pluimveehouderij en het grotendeels ongecontroleerde verkeer van mensen, dieren en goederen. Laten de mensen die zich druk maken over een pandemie zich daar maar op concentreren.

Harm Niesen

De werkelijke risico's van besmetting liggen niet bij de trekvogels, maar bij de intensieve pluimveehouderij (foto: Archief SWD).

Eierproduktiebedrijf in Homoet. De hier gehouden Freilandkippen moeten voorlopig binnen blijven (foto: Heinz Stockmann).

Fazanten

De ophokplicht geldt, zoals gezegd vooral bijna alle bedrijfsmatig gehouden hoenderachtigen. Bijna! Er wordt namelijk een uitzondering gemaakt voor fazanten. Dat is niet omdat fazanten geen kippengriep kunnen krijgen. Fazanten zijn net zo vatbaar voor deze ziekte als andere hoenderachtigen. Maar toch is deze uitzondering desondanks heel begrijpelijk. Allereerst weet minister Veerman waarschijnlijk net zo goed als wij dat de regeling onnodig is, aangezien de kans dat de kippengriep daadwerkelijk

door trekvogels wordt verspreid nihil is. Minister Veerman weet bovendien dat wanneer fazanten worden gefokt met het doel om voor de jacht te worden uitgezet (hetgeen in Nederland is verboden!), deze vogels zoveel mogelijk buiten moeten worden gehouden en niet lange tijd in een hok met beperkt daglicht.

Intrekken ontheffing

In diverse provincies waren eerder dit jaar ontheffingen verleend om vossen te schieten rondom pluimveebedrijven met scharrelkippen. Met het van kracht worden van de ophokplicht, die naar het zich toen liet aanzien zeker tot begin 2006 zou gelden, zouden de scharrelkippen voorlopig binnen moeten blijven. Het argument voor de verleende ontheffingen, te weten het gevaar dat de buitenlopende kippen zouden worden gedood door vossen, was daardoor in ieder geval voorlopig komen te vervallen. De Faunabescherming heeft vervolgens aan alle provincies, waar dergelijke ontheffingen waren verleend, dringend verzocht om de betreffende ontheffingen in te trekken. Het ging daarbij om de provincies Drenthe, Flevoland, Gelderland, Utrecht, Noord-Brabant en Limburg. Voor de overige provincies gold dat zij geen ontheffingen hadden verleend voor het schieten van vossen vanwege schade aan scharrelpluimvee, zoals Groningen, Overijssel, Zuid-Holland en Zeeland. En in de provincies Noord-Holland en Friesland had de rechter, op ons verzoek, al eerder bepaald dat het schieten van vossen rondom pluimveebedrijven niet was toegestaan. In reactie op ons verzoek lieten de provincies Limburg, Noord-Brabant, Flevoland en Utrecht weten dat, zolang de kippen opgehokt zouden zijn, de verleende ontheffingen niet mochten worden gebruikt. Alleen de provincies Drenthe en Gelderland weigerden aan onze oproep gehoor te geven. De provincie Drenthe beweerde dat er toch nog sprake was van dreiging van schade omdat vossen de ruimtes, waarin de kippen worden gehouden, alsnog zouden kunnen binnendringen. En de provincie Gelderland beweerde dat het schieten van vossen moest worden voortgezet, aangezien het de bedoeling van de jagers en dus ook van de provincie was om de vossenstand rondom pluimveebedrijven te minimaliseren.

Versoepelen

Onze organisatie heeft tegen de besluiten van beide provincies bezwaar

ingediend en tevens bij de rechter in Assen en Arnhem een schorsingsverzoek ingediend. De rechtbank in Assen wees ons verzoek bij uitspraak van 29 september af. Reden daarvoor was dat tijdens de zitting bekend was dat minister Veerman de ophokplicht met ingang van 29 september zou versoepelen. Maar op dat moment was volstrekt onduidelijk wat dat in de praktijk zou betekenen. De rechter stelde in zijn uitspraak echter dat met ingang van 29 september de kippen weer naar buiten zouden gaan, waarbij de eigenaar van de kippen alleen verplicht was om door middel van netten wilde vogels te weren en niet om ook vossen te weren.

Toegewezen

De zitting bij de rechtbank Arnhem vond pas op 19 oktober plaats. Op dat moment was duidelijk dat vrijwel alle pluimveehouders hun dieren, ondanks de verruiming van de ophokplicht, binnenhielden. De reden daarvan was dat het gaat om een tijdelijke regeling die, voor zover toen bekend was, op 1 december 2005 zou worden opgeheven. Bovendien vinden de meeste pluimveehouders de maatregelen, die zij moeten nemen om de uitloop van de kippen af te schermen tegen trekvogels, veel te kostbaar. Zij zijn niet van plan om grote investeringen te doen voor een maatregel die slechts korte tijd van kracht is.

De zitting verliep voorspoedig. Op de vraag van de rechter of er op dit moment sprake is van concrete schade moest ambtenaar Dikker van de provincie Gelderland toegeven dat er inderdaad geen concrete schadedreiging is. In

Op 14 november meldde de minister via een persbericht dat hij van plan is met ingang van 1 april 2006 de vos op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen (foto: Geurt Besselink).

de uitspraak op 27 oktober jl. wees de rechter ons verzoek dan ook toe.

Onnodig belasten

Bovenstaande casus laat weer eens overduidelijk zien hoe provincies omgaan met de Flora- en faunawet. Door stelselmatig jachtbelangen te laten prevaleren boven naleving van de wet, wekken zij verwachtingen en lokken zelfs uit, dat jagers de randen van de wet opzoeken bij het aanvragen van jachtmogelijkheden. Wij eisen dat provincies voortaan de aan hen opgedragen taken preciezer zullen beoordelen en zich houden aan de tekst en de intenties van de wet. Op die manier hoeven we de rechtbanken niet onnodig te belasten en dat bespaart de rechtelijke macht en ook ons een hoop tijd en moeite.

Nagekomen bericht

Op 14 november meldde de minister via een persbericht dat hij van plan is met ingang van 1 april 2006 de vos op de landelijke vrijstellingslijst te plaatsen. Dat betekent dat ieder grondgebruiker in heel Nederland, die denkt dat er door vossen schade dreigt te worden aangericht aan zijn vee, gerechtigd is vossen te (laten) schieten. Jagers hebben dan dus helemaal geen ontheffing meer nodig. En dan vervalt voor belanghebbende organisaties als De Faunabescherming de mogelijkheid om bezwaar en beroep aan te tekenen! Kortom, dan is de vos weer volledig vogelvrij, zoals dat ook het geval was onder het regime van de Jachtwet. Kortom, dan zijn we weer terug bij af.

Pauline de Jong

Koninklijke drijfjacht op wilde zwijnen komt retour via achterdeur

Voor het eerst sinds in 2001 de drijfjacht op wilde zwijnen wettelijk verboden werd, heeft op 1 oktober jl. een groot-scheepse jachtpartij plaatsgevonden in de bossen rond Paleis Het Loo. Het jachtgezelschap bestond uit leden van de Koninklijke familie en hun jachtgasten, die in een lange stoet SUV's en jeeps met hoge snelheden door de bossen bij Niersen stoven, onderwijl de bronstijd onder edelherten wreed verstorend. Een maand eerder, op 1 september 2005, bleek dat de Jagermeester van H.M. de Koningin van plan was om de druk/drijfjacht op wilde zwijnen weer te openen. Speciaal ten behoeve van de jacht is het Kroondomein van 15 september tot 25 december gesloten voor het publiek!

Verbod

Na herhaalde verzoeken van de Kamer kwam in oktober 2001 het toenmalige kabinet met een definitief verbod op de drijfjacht op wilde zwijnen. Hiermee werd eindelijk recht gedaan aan het groeiende maatschappelijk verzet tegen dieronvriendelijke praktijken als de jacht. Haaks op deze ontwikkeling ontpopte de nieuwe Nederlandse regering zich een jaar later, onder leiding van Balkenende, als de meest dieronvriendelijke uit de Nederlandse geschiedenis. Het kabinet Balkenende II is een regelrechte ramp voor dieren en heeft inmiddels meer dan vijftig diervriendelijke maatregelen, waarvoor meer dan twintig jaar geknokt is, ijskoud teruggedraaid. Het Hof laat deze kans niet aan haar neus voorbij gaan en probeert dit kille record op terijven nu het nog kan. De dieronvriendelijke kamermeerderheid van CDA, VVD en LPF en de jagende LNV-minister Cees Veerman hebben hun langste tijd gehad, dus de herintroductie van het favoriete tijdverdrijf van de Koninklijke familie en hun welgestelde relaties moet snel worden veiliggesteld. De drijfjacht moet en zal terug, alleen in het belang van de zeshonderd invloedrijke beoefenaars ervan die nu zijn aangewezen op buitenlandse jachtreizen.

Drijf- of drukjacht

Het Hof hoopt de drijf/drukjacht, waarbij dieren worden opgejaagd richting de geweren van wachtende jagers, min of meer geruisloos te kunnen herinvoeren en denkt dat de huidige dieronvriendelijke wind uit Den Haag de belangstelling voor het onderwerp onder de Nederlandse bevolking heeft doen minimaliseren. Niets is echter minder waar! Sinds het witte wilde zwijntje Sneeuwvlokje symbool staat voor de miljoenen jaarlijkse slachtoffers van de plezierjacht is het maatschappelijk verzet groter dan ooit. Duizenden mensen zijn verontwaardigd over de oneigenlijke argumenten die voor de jacht worden aangevoerd en over het uitblijven van overheidsoptreden tegen het op grote schaal illegaal bijvoeren van dieren en de vele jachthutten die tegen de regels binnen veel natuurgebieden illegaal zijn gebouwd.

De Partij voor de Dieren wil het Hof laten zien dat het verzet tegen de plezierjacht vele malen groter is dan onze volksvertegenwoordiging doet vermoeden. De partij roept iedereen op een brief te sturen aan H.M. de Koningin, om haar vriendelijk doch nadrukkelijk te verzoeken te stoppen met het laten doden van weerloze en onschuldige dieren. Een protestbrief vindt u in het kader op pagina 9. Op de internet-site van de Partij voor de Dieren is de voorbeeldbrief te downloaden. Laat uw stem horen namens de miljoenen slachtoffers van de plezierjacht en verstuur de brief vandaag nog!

Niet effectief

Terloops meldde het Hof op 19 september 2001 dat in de Kroondomeinen rond Het Loo niet meer zou worden gejaagd in de vorm van drijfjacht op wilde zwijnen. De mededeling zat verstopt in de rubriek veelgestelde vragen op www.koninklijk-huis.nl en ging gepaard met de vaststelling dat ook de iets mildere variant 'drukjacht' niet langer beoefend zou worden. Reden: beide jachtvormen werden door het Koninklijk huis omschreven als 'niet effectief'. Want laten we wel zijn, plezier is natuurlijk nimmer een drijfveer voor het Hof om dieren te

doden. Het gaat om de effectiviteit van het afschot. Eerder had Willem-Alexander weliswaar in een tv-interview met Paul Witteman aangegeven te zullen blijven jagen op zwijnen en had Hare Majesteit zelfs twee ministers ontboden - zo onthulde de Volkskrant - om hen duidelijk te maken dat de drijfjacht in de Kroondomeinen hoe dan ook geen gevaar mocht lopen. Toch leek de Majesteit in 2001 alsnog, zeer tegen haar gewoonte in, te buigen voor de wensen van haar onderdanen.

Vrijwillig afzien

Op 23 oktober 2001, een maand na het 'vrijwillig afzien' van het Hof van drijf- en drukjacht, kwam het kabinet op herhaald verzoek van de Tweede Kamer met een definitief verbod op de drijfjacht op wilde zwijnen. Daarmee leek het doek gevallen voor een barbaars, maar in kleine kring rond het Hof, adel en de top van het bedrijfsleven zeer geliefd, tijdverdrijf. De drijfjacht op wilde zwijnen had niets van doen met schadebestrijding of wildbeheer, maar was puur een vorm van socializing, waarin oude tradities hoogtij vierden. Zoals het beruchte drietikkenritueel waarbij nieuwelingen die toetraden tot de elite van 'zwartwildjagers' met een bebloede hartsvanger met drie tikken op de ontblote billen welkom werden geheten na het schieten van hun eerste zwijn. Totaal zeshonderd jagers behaalden jaarlijks het benodigde zwartwildbrevet, waaruit duidelijk wordt hoe beperkt het aantal beoefenaars van de drijfjacht was. Prins Bernhard gaf in zijn postuum gepubliceerde Volkskrant interview aan hoe belangrijk het was via bijvoeding grote populaties zwijnen te kweken op Het Loo, om de jachtgasten een plezier te doen. *'Claus heeft gezegd: we moeten de varkens op het Loo afschaffen. Dan krijg je geen gasten meer, heb ik hem gezegd, want die komen niet voor een hert, die willen alleen maar varkens schieten. Ja maar, dat kunnen we niet betalen, zei Claus. OK, dan betaal ik, heb ik gezegd.'*

Maatschappelijke kritiek

De mogelijkheden tot beoefening van de drijfjacht werden na toenemende maatschappelijke kritiek en intensieve acties van De Faunabescherming ook steeds kleiner. Grote terreinbeheerders als Natuurmonumenten, Staatsbosbeheer en bosrijke gemeenten zoals Nunspeet hadden al een verbod binnen hun terreinen ingesteld op de drijfjacht nadat onafhankelijk wetenschappelijk

onderzoek van Alterra aangaf dat er geen enkele beheerstechnische legitimatie was voor instandhouding van de drijfjacht. Alleen de Kroondomeinen en enkele kleine particuliere landgoederen zoals Weina en Middachten boden nog mogelijkheden voor het middeleeuwse tijdverdrijf, en het 'vrijwillige afzien' door het Hof van deze ineffektieve jachtvorm leek een tijdperk af te sluiten. Niets bleek echter minder waar. De passage over de ineffectiviteit van de drukjacht verdween in 2004 van de website van het Koninklijk huis en toen al was duidelijk dat er voorbereidingen getroffen werden tot herinvoering. En jawel, de jagermeester van Hare Majesteit de Koningin heeft in een brief aan het faunafonds verzocht alsnog toestemming te krijgen voor de zogeheten één op één drukjacht op wilde zwijnen in de Kroondomeinen. Eén op één zou staan voor één jager en één drijver, maar wanneer men dertig één op één drukjachten tegelijk

organiseert in hetzelfde gebied, is er gewoon weer sprake van een ordinaire drijfjacht van het oude stempel en het Hof heeft eerder ten aanzien van de drijfjacht laten zien de regels romantisch te interpreteren. Zo namen in het verleden bijvoorbeeld veelvuldig buitenlandse gasten deel aan de drijfjachten zonder het daartoe vereiste zwartwildbrevet, maar ja, wie zou in zo'n geval verbaliserend moeten optreden? In strijd met de Flora- en faunawet wordt nog steeds op grote schaal maïs bijgevoerd aan wilde zwijnen om op die manier een grote populatie uit te lokken met bijbehorende vermeende overlast en op die manier is ervoor gekozen om de afgeschafte drijfjacht via een achterdeur te herintroduceren. Dat kan en moet snel omdat de nu zittende dieronvriendelijke kamermeerderheid van CDA, VVD en LPF en de jagende minister Cees Veerman hun langste tijd gehad lijken te hebben en de kans op herinvoering van

de drijfjacht in een volgende kabinetsperiode op basis van de huidige peilingen nul geacht moet worden.

Dieronvriendelijk

En dus doet het Hof brutaalweg en via een achterdeur het voorstel de drijfjacht opnieuw in te voeren, hoewel de jagermeester in zijn brief bij herhaling rept over de noodzaak van een 'transparante' procedure daartoe. Het mag niet lijken op een één-tweetje tussen regerende jagers en jagende regeerders, hoewel het dat natuurlijk overduidelijk wel is. Het kabinet Balkenende II is met meer dan vijftig dieronvriendelijke wettelijke maatregelen het meest dieronvriendelijke kabinet uit de Nederlandse geschiedenis en op die taart voor bio-industrie, jacht en visserij kan ook nog wel deze lucratieve kers als kroon op het werk. Andere maatregelen zoals selectief afschot van zeugen in plaats van beren om de aanwas in te perken, afschaffing van voerakkers en lok- en telvoer, deugdelijk onderhoud van zwijnenkerende rasters, het is allemaal niet eens overwogen. De drijfjacht moet en zal terug, opdat een kleine elite weer op winterse dagen het veld in kan met een spannend gezelschapsspel en onder het genot van kruidenbitter en hoorngeschal zakelijke deals kan sluiten en huwelijkspartners kan selecteren. Was het de bedoeling van Prins Bernhard om kroonprinses Beatrix tijdens een zwijnendrijfjacht in 1962 voor te stellen aan Prins Richard zu Sayn-Wittgenstein-Berleburg? Maar het werd diens tijdens dezelfde jachtpartij aanwezige vriend Claus van Amsberg. Zulke evenementen werden van 2001 tot 2005 node gemist en dus moet de zwijnendrijfjacht terug. Zogenaamd via een transparante procedure, zogenaamd om natuurlijke overpopulatie in te perken en zogenaamd op een andere, mildere manier dan voorheen het geval was.

De hoop van het Hof is gevestigd op teruggelopen belangstelling voor het onderwerp en dus op minder verzet dan in 2001. Die hoop zal onterecht blijken. Dierenbeschermers zullen er alles aan doen om de herinvoering van de drijfjacht ofwel te verhinderen, ofwel zo kort mogelijk te laten duren!

Marianne Thieme

Foto's: Geurt Besselink

Protestbrief (voorbeeld)

*H.M. de Koningin
Paleis Noordeinde
Postbus 30412
2500 GK Den Haag*

Plaats en datum

Majesteit!

Ik ben erg teleurgesteld over de berichten dat Uw jagermeester een aanvraag heeft ingediend om de drukjacht op wilde zwijnen weer mogelijk te maken in de bossen rond Paleis het Loo. Ik begrijp daar weinig van. Op 19 september 2001 liet u via de website www.koninklijkhuis.nl weten dat het Hof vrijwillig zou stoppen met drijf- en drukjacht op wilde zwijnen omdat die jachtvormen 'niet effectief zouden zijn. Een maand later kondigde de minister een wettelijk verbod op deze jachtvormen af. We zijn nu vier jaar verder en plotseling zou de drukjacht wel effectief geworden zijn, zelfs noodzakelijk? Dat is niet geloofwaardig! U bekleedt een voorbeeldpositie en vandaar uit is het niet goed te keuren dat leden van Uw familie voor hun plezier wilde zwijnen dood schieten in drukjachten die volgens onafhankelijke onderzoekers niet effectief zijn. Het gaat louter om plezierjacht. U bent in de gelegenheid een jachtvrije zone in te stellen en de natuur zichzelf te laten reguleren. Draagkrachtstudies in de Kroondomeinen geven dat ondubbelzinnig aan.

Ik wil u dringend verzoeken te stoppen met het laten doden van weerloze en onschuldige dieren die geen enkele schade aanrichten en op een veel natuurlijker manier aan hun einde zouden kunnen komen.

Op 1 oktober 2005 werden familieleden van U gezien toen ze in SUV's en jeeps met grote snelheid en onder bescherming van politie, marechaussee en DKDB door de bossen werden gereden op weg naar het jachtveld. Nota bene midden in de bronsttijd van de edelherten, terwijl was aangekondigd dat de politie en boswachters alles zouden doen om verstoring van de bronst te voorkomen.

De bossen rond het Loo, die in 1958 door Uw grootmoeder, Koningin Wilhelmina aan de Nederlandse bevolking werden geschonken, zijn nog steeds elk jaar van 15 september tot 25 december gesloten voor diezelfde Nederlandse bevolking, louter vanwege de plezierjacht van leden van Uw Hof en hun jachtgasten. Dat is echt niet meer van deze tijd, ik wil u vragen de jacht te stoppen en de bossen weer open te stellen.

Wilt u me laten weten of u bereid bent mijn verzoek te honoreren? En bent u ook bereid de aanvraag tot herinvoering van de drukjacht op wilde zwijnen in te trekken?

Ik zie uit naar uw reactie!

Met diervriendelijke groet,

Naam
Adres
Postcode en woonplaats

Van den das Grimbaert

JAN VAN DEN BRAAK

In het populaire middeleeuwse boek 'Van den Vos Reijnaerde' is Grimbaert de Das de enige die zijn neef Reijnaert de Vos verdedigt tegen de zware beschuldigingen aan diens adres. Nobel, de koning der dieren (een leeuw), houdt hofdag en alle dieren zijn aanwezig behalve Reijnaert.

Vermoedelijk is de vos niet aanwezig, omdat hij iedereen bedrogen heeft. Alle dieren klagen over het gedrag van Reijnaert en één voor één doen ze verslag over zijn schelmenstreken.

Het boek is geschreven in de dertiende eeuw door een zekere Willem en drijft de spot met de middeleeuwse maatschappij, vooral met de kerk en de adel.

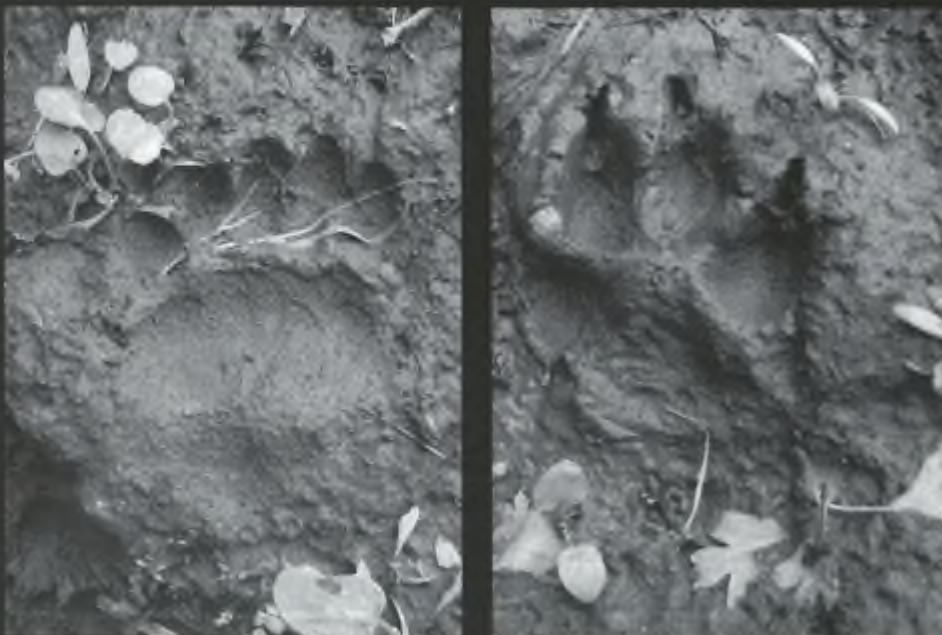
De Europese das (*Meles meles*) is ons grootste landroofdier en behoort net als de wezel, hermelijn, bunzing, otter en de boom- en steenmarter tot de familie van de marterachtigen (*Mustelidae*). De soort komt voor in nagenoeg alle Europese en Aziatische landen, van de poolcirkel tot de Middellandse Zee en de Himalaya. Het dassengeslacht onderscheidt drie hoofdsoorten: Europese das, de Varkensdas (*Arctonyx collaris*) en de Amerikaanse das (*Taxidea taxus*). Door zijn markante, wit-zwart gestreepte kop staat de das ook wel bekend als de 'Nederlandse panda' en met zijn gedrongen, tot één meter lange lijf, zijn korte twintig centimeter lange staart en korte, sterke poten met indrukwekkende klauwen lijkt Grimbaert sterk op een kleine beer.

Kenmerkend voor marterachtigen zijn de vijf tenen tellende poten, waardoor de voetafdrukken goed onderscheiden kunnen worden van die van honden en vossen, die maar vier tenen hebben. De vacht van de das lijkt op afstand grijs, hoewel de afzonderlijke haren zwart en wit zijn en de buik en poten zwart gekleurd zijn. De mannetjes zijn meestal iets groter dan de wijfjes en het gewicht van een volwassen dier kan variëren van tien tot zestien kilogram. Dassen zien slecht, maar deze 'handicap' wordt ruimschoots gecompenseerd door een uitermate sterk ontwikkelde reukzin en het gehoor. Mensengeur is hen net als bij de meeste dieren een gruwel en betekent wegwezen.

De das is een omnivoor en zijn dagelijkse menu bestaat voornamelijk uit regenwormen, maar ook muizen, mollen, kikkers, slakken, kevers en zelfs egels worden gegeten. Het menu wordt afgewisseld met appels, maïs, eikels, bessen, paddestoelen en gras.

Meesterbouwers

Dassen zijn trouw aan hun omgeving en de meestal in een helling of zachte glooiing uitgegraven burcht wordt vaak eeuwenlang door opeenvolgende generaties bewoond. De zelf gegraven

Links: Dassenafdruk. Kenmerkend voor marterachtigen zijn de vijf tenen tellende poten. Rechts een vossenafdruk. De poten van vossen en honden tellen slechts vier tenen (foto's: Jan van den Braak).

burchten bestaan uit een ingewikkeld stelsel van toegangspijpen, vluchtpijpen, ventilatieschachten en kamers, die in etages boven elkaar liggen. De eigenlijke woning, ook wel 'ketel' genoemd, is bekleed met dorre bladeren, stro en ander organisch materiaal en wordt regelmatig verschoond. Bewoonde burchten zijn goed herkenbaar aan de verse, halfcirkelvormige stortbergen van zand en stenen die voor de ingangen liggen. Deze stortbergen worden zeer nauwkeurig aangelegd en op den duur ontstaat er een typische geul in zo'n berg. Via deze geul worden het uitgegraven zand en puin zorgvuldig afgevoerd.

De stortbergen worden zeer nauwkeurig aangelegd en op den duur ontstaat er een typische geul in zo'n berg waardoor zand en puin worden afgevoerd (foto: Rob Busser).

Rechtsonder: De ingang van een dassenpijp heeft een nagenoeg vlakke bodem en rond plafond (foto: Jan van den Braak).

Een grote en goed belopen dassenburcht in het Geesterbos bij Linden, Noord-Brabant. Op de burcht wonen zowel vossen als een zevenkoppige dassenfamilie (foto: Rob Busser).

Zodoende wordt voorkomen dat zand en puin na een regenbui terug de burcht inspoelen. De burchten zijn gemakkelijk te onderscheiden van vossenburchten en konijnenholen. De ingang van een dassenpijp heeft een nagenoeg vlakke bodem en rond plafond. Een vossenhol daarentegen is ovaal van vorm met afplattingen aan de zijanten. De hoofdburcht van de das bestaat doorgaans uit drie tot acht ingangen met grote stortbergen, terwijl een 'vossenbouw' veel bescheidener van ontvang is. Grimbaert maakt ook gebruik van zomerburchten die voor kortere perioden worden gebruikt.

Partners voor het leven

Op de hoofdburcht, die tevens dienst doet als kraamburcht, worden de jongen geboren. De das is een monogame diersoort en in juli en augustus vindt de paring plaats. De dieren kennen net als andere marterachtigen en soorten als de ree een zogenaamde verlengde draagtijd of 'uitgestelde ei-innesteling'. De ontwikkeling van de bevruchte eicel komt kort na de paring tot stilstand en eerst in december begint de feitelijke embryonale ontwikkeling van de jongen. Daarna duurt de dracht nog circa zestig dagen tot eind februari de jongen, in Nederland gemiddeld twee of drie per worp, worden

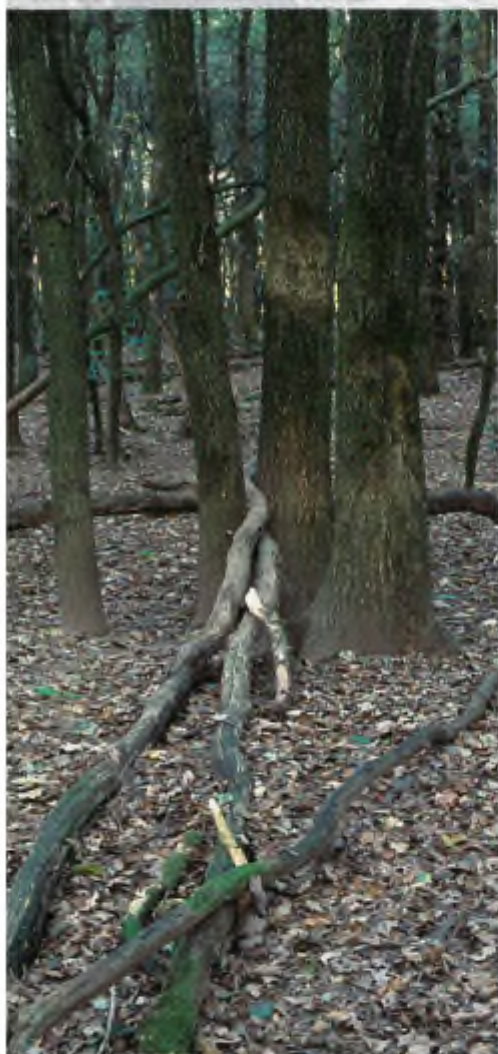

geboren. Bij de geboorte zijn de jongen inclusief de vier centimeter lange staart zo'n twaalfeneenhalve centimeter lang, witachtig van kleur. Ze zijn doof en blind en pas na dertig dagen kunnen ze hun ogen opendoen. De eerste zes tot acht weken blijven de koters ondergronds en eind april komen ze voor het eerst naar buiten nadat moeder de kust veilig heeft bevonden. De eerste dagen blijven ze maar kort buiten en schieten bij het kleinste onraad onmiddellijk terug de veilige burcht in. Na ongeveer een week worden ze wat moediger en beginnen hun omgeving te verkennen en spelletjes met elkaar te spelen. Later leren ze van

hun moeder hoe ze zelf hun voedsel kunnen zoeken. De jongen verlaten de burcht in oktober en gaan dan op zoek naar een eigen territorium.

Biotoop

Dassen zijn nachtdieren en gaan na zonsondergang op zoek naar voedsel. Het ideale leefgebied of biotoop van de das is een kleinschalig, glooiend landschap met een grote variatie aan houtwallen, loofbosjes, heggen, poelen en maïs- en graanakkers. Het foerageergebied bestaat uit niet te droge, licht bemeste weilanden waar het gras door koeien kort wordt gehouden en die zeer veel regenwormen herbergen. Regenwormen vormen het stapelvoedsel en een das kan er per nacht en bij gunstige weersomstandigheden wel zo'n tweehonderd vangen. De wormen worden niet uitgegraven, maar verrast zodra ze bovengronds komen. Uiteraard zijn ze in begraasd weiland met kort gras gemakkelijker te bemachtigen. Insectenlarven die gevonden worden in droge koeienvlaaien vormen een welkome afwisseling op het menu. Dassen zijn daarnaast dol op maïs en prefereren in de periode juli-november niet zelden een verblijf op een tijdelijke, zogeheten zomerburcht in een maïsveld. Qua voedselkeuze is de das kortom een rasopportunist. Dassen gebruiken op hun nachtelijke

Krab- en speelbomen. Dassen zijn zeer sociale dieren en onderhouden nauwe familiecontacten, onder andere in de vorm van spelletjes en het 'bemusken' van elkaar, waardoor er een eigen familiegeur ontstaat. Deze geur wordt geproduceerd door een zogenaamde 'musklier' die zich onder de staart bevindt (foto: Rob Busser).

Dassen zijn propere dieren en doen hun behoefte in speciale mestputjes buiten de burcht. Deze putjes dienen ook om het territorium af te bakenen tegen vreemde indringers (foto: Rob Busser).

Linksmidden: aangevreten maiskolf. Qua voedselkeuze is de das een rasopportunist (foto: Rob Busser).

Dassenfoto's zijn gemaakt door Geurt Besselink

foerageertochten altijd dezelfde paadjes, ook wel wissels genoemd. Deze wissels kunnen in ongestoorde situaties soms eeuwenlang gebruikt worden en zijn in terreinen met hoog gras goed zichtbaar. Aan prikkeldraad die zo'n wissel kruist worden vaak plukjes haar aangetroffen. Meestal liggen er enkele vluchtpijpen in de buurt van een wissel waar de das bij onraad een veilig heenkomen kan zoeken.

Waardige begrafenissen

Dassen kunnen een tamelijk hoge leeftijd bereiken en onder normale omstandigheden sterven ze van ouderdom op

vijftien tot twintig-jarige leeftijd. Dassen kennen een hechte familieband en koesteren waarschijnlijk ook gevoelens voor hun overleden familieleden. Als er een familielid sterft zullen de anderen proberen de overleden soortgenoot naar de burcht te slepen en daar te begraven onder een hoop bladeren of in een oude kamer die wordt afgedicht. Latere, nietsvermoedende generaties graven zo'n grafkelder dan weer open en storten de skeletten met puin en al buiten het hol.

Bedreigingen

Roofdieren als de das staan aan de top van de voedselketen en hebben een uitgestrekt leefgebied nodig om voldoende voedsel te kunnen vinden. Voor soorten als de otter en de das wordt de oppervlakte benodigd leefgebied geschat op circa tien vierkante kilometer, maar hangt de feitelijke omvang sterk samen met het voedselaanbod. Hoe meer prooidieren, hoe meer roofdieren er per vierkante kilometer kunnen leven. De das kwam begin vorige eeuw nog in vrijwel alle provincies in Nederland voor, maar de omvang van de populatie is sindsdien dramatisch achteruitgegaan. In 1960 was het dier ten noorden van de Rijn al nagenoeg uitgestorven en bedroeg het totale aantal dassenpaartjes in Nederland naar schatting nog zo'n twee- tot driehonderd. Het groeiende wegverkeer eiste zijn tol en circa dertig procent van de populatie vond begin jaren tachtig van de vorige eeuw de dood op het asfalt. Door wegeaanleg, woningbouw, intensivering van de landbouw, grootschalige en ingrijpende ruilverkavelingen, toenemende recreatie en zandwinning kwam de soort verder onder druk te staan. Daarnaast hadden kunstmatige verlaging van de grondwaterstand ten gunste van de landbouw, intensief ploegen en overbemesting van weilanden een nadelig effect op het voedselaanbod, omdat in zwaar bewerkte weilanden immers minder regenwormen voorkomen. Door toenemende versnippering van het leefgebied nam het isolement van de deelpopulaties toe, waardoor de das vervolgens met inteelt en uitsterven werd bedreigd.

Onbekend maakt onbemind
Behalve de mens heeft de das in Nederland geen natuurlijke vijanden. De

Dassen gebruiken op hun nachtelijke foerageertochten altijd dezelfde paadjes, ook wel wissels genoemd. Deze wissels zijn in terreinen met hoog gras goed zichtbaar (foto: Jan van den Braak).

soort is door de eeuwen heen altijd fel vervolgd en bejaagd geweest vanwege zijn vermeende schadelijkheid voor de natuur en om zijn dekharen die werden gebruikt voor scheerkwasten en schilderspenselen. Dassenbraad was in vroeger tijden een ware lekkernij voor de culinaire liefhebber en van de pels werden bontkragen en mutsen vervaardigd. Vooral in jagerskringen genoot Grimbaert net als zijn neef Reinaert een zeer slechte reputatie. Roofdieren en roofvogels zijn immers voedselconcurrenten van het jagersgilde en hebben om die reden geen bestaansrecht op deze aardkloot.

Ondanks de bescherming van de soort bij wet in 1947 (Jachtwet) bleven jacht-opzichters hun uiterste best doen om de soort waar mogelijk uit te roeien en bestonden er tot ver in de jaren zeventig van de vorige eeuw speciale clubs die voor de sport gevangen dassen lieten verscheuren door honden. Daarbij werd het onfortuinlijke dier eerst ontdaan van zijn nagels en hoektanden en werden zelfs zijn ogen uitgestoken. Praktijken die volgens de overlevering ook in Cuijk veelvuldig werden toegepast en waar bij de plaatselijke Boerenbond ooit in één jaar tijd zo'n tweehonderdvijftig gifeieren werden verkocht om de soort compleet uit te roeien. Zelfs anno 2005 lopen er in

die gemeente nog altijd dier-onvriendelijke gemeenteraadsleden rond die deze geldverslindende 'lastpost' liever kwijt dan rijk zouden zijn, getuige cynische opmerkingen over een €1.500.000,- kostende verplaatsing van een dassenburcht ten faveure van de aanleg van een prestigieus recreatiepark bij de Kraaijenbergse Plassen ter hoogte van het kerkdorp Linden. Wie de schoen past trekt hem aan!

In gebieden waar dassen leven worden hun burchten vaak ook bewoond door vossen. Het komt voor dat jagers de vossen trachten te vangen door zo'n burcht compleet uit te graven, waarbij dus ook de das het moet ontgelden. Reinaert is in tegenstelling tot zijn propere neef Grimbaert een echte 'sloddervos' en zijn voedselresten bij de ingang van een dassenhol wijzen dan ook meestal op medebewoning. Hoewel de burchten tegenwoordig bij wet (Flora- en faunawet) zijn beschermd gaan dergelijke praktijken tot op de dag van vandaag, weliswaar sporadisch, door, waarbij de gevangen vossen vervolgens worden doodgeslagen of net als de das in vroeger tijden lijdend voorwerp worden van plat, barbaars vermaak in sommige jagers- en stroperskringen.

Rehabilitatie

Vooral door de inspanningen van de - aanvankelijk ten opzichte van de jacht zeer kritische - Vereniging Das & Boom (opgericht 1981) kwam er vanaf de jaren tachtig van de vorige eeuw een positieve ommezwaai in het denken bij de overheid en in jagerskringen over de das. Het ministerie van LNV stelde in 1981 naar aanleiding van kamervragen een Beheersoverleg Dassen in dat de minister moest adviseren over maatregelen tot verbetering van de allerm minst rooskleurige positie van de soort. Het overleg leidde in 1984 tot de goedkeuring van een kamerbreed gedragen plan van

Retourpoortje in raster langs snelweg A73. Mocht de das aan de gevaarzijde van het raster geraken dan kan hij via zo'n poortje ontsnappen naar de veilige kant (foto: Rob Buser).

Dassentunnel onder de snelweg A73 ter hoogte van Haps. De tunnels worden bij voorkeur aangelegd op bestaande wissels (foto: Jan van den Braak).

aanpak om het tij te keren en de verdere achteruitgang van de Nederlandse dassenpopulatie tot staan te brengen. Dankzij een breed pakket aan beheersmaatregelen, het plaatsen van rasters langs en de aanleg van tunnels onder snelwegen, biotoopverbetering, planologische maatregelen en schadeuitkeringen aan boeren telt de Nederlandse dassenpopulatie tegenwoordig weer zo'n vierduizend exemplaren en lijkt de populatie zich te stabiliseren. Maar waakzaamheid blijft geboden!

Grof geweld

Om aan te tonen dat waakzaamheid geboden blijft, geven we hier een paar voorbeelden waar het de afgelopen jaren toch mis ging. Zo heeft de Bossche Officier van Justitie Tubbing Rijkswaterstaat in Brabant in december 2004 nog flink op de vingers getikt voor ernstige schade die was toegebracht aan een dassenburcht in het gebied Paalgraven bij het knooppunt Oss-Oost waar momenteel het laatste deel van de A50, de snelweg Oss-Eindhoven, wordt aangelegd. De dassen zijn als gevolg van grof geweld, waarbij zelfs werd gepoogd de dieren met carbolineum uit hun burcht te verdrijven, gevluht naar een kilometer verderop gelegen burcht. De officier stelde dat Rijkswaterstaat er een potje van had gemaakt met de poging om de vermoedelijk zes koppen tellende dassenfamilie uit Paalgraven weg te krijgen. Daarbij is de Flora- en faunawet fors overtreden en is een economisch delict gepleegd, zo stelde de Algemene Inspectiedienst (AID) vast. De grafheuvel het 'Paalgraf, waarin ook de burcht was gelegen, werd kaalgekapt, waarbij ook twaalf van de vijftien dassenpijpen zijn vernietigd. Onder dit brute geweld sloegen de dassen op de vlucht en klommen daarbij in blinde paniek over de rasters die hen normaal gesproken juist tegen het verkeer moeten beschermen. Omdat de Hoge Raad, het hoogste rechtscollege in ons land, strafvervolgning van de rijksoverheid heeft uitgesloten kwam het helaas niet tot een rechtszaak. Wel las Tubbing Rijkswaterstaat in een brief de les: 'U bent buitengewoon onprofessioneel te werk gegaan, met ernstige gevolgen voor de dassen', zo schreef zij.

Creperen

Een jaar eerder, in oktober 2003, lag een in Gassel (gemeente Grave) aangereden das twee uur lang te creperen op straat, omdat niemand een €15,- kostende rit van de dierenambulance wilde betalen. Pas twee uur nadat een automobilist uit Cuijk op een zondagavond een vrouwtjesdas had aangereden op de Graafsedijk in Gassel en de verantwoordelijke instanties had gewaarschuwd, kwam een vrijwilliger van de Vereniging Das & Boom om te constateren dat het arme dier inmiddels was overleden. Nicole Gouwstra, echtgenote van de automobilist: 'Ze was heel mooi. Het doet echt pijn als je zo'n beest ziet lijden'. Henk: 'Maar wij hadden te horen gekregen dat we niets mochten doen, omdat gewonde dassen vaak bijten'. Hoe het zo lang heeft kunnen duren voordat een medewerker van Das & Boom arriveerde en waarom de dierenambulance uit Uden niet is uitgerukt, blijft de vraag. De beschuldigende vinger wees in de richting van de gemeente Grave. 'Alleen tegen betaling rukken wij uit', zei een woordvoerder van de dierenambulance in Uden. 'Wij krijgen geen subsidie en kunnen het ons niet veroorloven om gratis te rijden. Alle gemeenten in het Land van Cuijk betalen ons voor het ophalen van gewonde dieren die in het wild leven, behalve Grave. Alleen als ze ons van tevoren expliciet toestemming geven, en dat komt niet vaak voor'. Een woordvoerder van de gemeente Grave liet weten dat de gemeente niet op

voorhand al toestemming geeft, omdat anders iedereen de dierenambulance zou gaan bellen. Gemeenten in het Land van Cuijk betalen gemiddeld €500,- per jaar voor het ophalen van gewonde wilde dieren, maar van de gemeente Grave mogen ze gewoon op straat creperen, zo liet Jaap Dirkmaat, oprichter van de Vereniging Das & Boom, destijds weten. Diezelfde Dirkmaat heeft echter een flink pak boter op zijn hoofd als het gaat om de bescherming van in het wild levende dieren. Waarom je - overigens terecht - wel druk maken om een aangereden of gedepoteerde das en niet om het lot van de grote aantallen vossen die door jagers worden volgepompt met hagel? Wie lid is of is geweest van de Vereniging Das & Boom leest in het gelijknamige verenigingsblad van maart 1994 (tweede jaargang, nummer 1) hoe Dirkmaat zijn ziel verkocht aan de KNJV door op 11 februari 1994 een duivelsconvenant met de bewapende 'natuurbeschermers' te sluiten. Gelukkig telt de vereniging vele verstandige leden die niets hebben met de jacht en dat geeft hoop voor de toekomst van Reinaert. Wat is er mooier dan in het voorjaar een familie vossen en dassen te zien spelen op een burcht? 't'Is mooi als het allebei kan', zou cabaretier Hans Teeuwen gezegd hebben.

Het komt nog regelmatig voor dat de das het slachtoffer wordt in het verkeer (foto: Jacques van der Neut).

De 'boerenhuiszwaluw'

Tja, bij het lezen van de titel van dit artikel vraagt u zich ongetwijfeld af: welke soort is dat, de 'boerenhuiszwaluw'? Welnu, ik zal het u uitleggen. Heeft u wel eens een boerenzwaluw in een huiszwaluwennest zien broeden? Ik wel, maar daar gaat dit verhaal niet over. Waar ik het hier over wil hebben is de onduidelijke en verwarrende informatie die er over deze beide soorten de laatste jaren is gepubliceerd. In de Atlas van de Nederlandse Broedvogels (2002) staat op pagina 319: *In vergelijking met 1973-77 komen in de kernen van stedelijke gebieden nauwelijks of geen huiszwaluwen meer voor.* Dat is ook de ervaring in Alphen aan den Rijn, waar sinds 1991 de huiszwaluwennesten jaarlijks door een werkgroep worden geteld; ik heb er in Argus 2001/3 al eens iets over geschreven. De huiszwaluw komt nog verspreid langs enkele randen van de buitenste woonwijken van Alphen voor, maar is verder een vogel van de ons omringende dorpen en het boerenland geworden.

Verwarrend

De genoemde broedvogelatlas geeft nogal verwarrende aantallen van de Nederlandse broedpopulatie van de huiszwaluw. Lees mee: *Omstreeks 1973-77 werd de Nederlandse broedpopulatie geschat op 77.000 paren, wat beslist veel te laag was. Er moet eerder worden gedacht aan 250.000 tot 450.000 paren. Tellingen en extrapolaties in 1989-93 komen uit op 122.000-138.000 paren en 104.000-115.000 in 1994-97. In de atlasjaren 1998-2000 zou het, volgens dezelfde methodiek, om 110.000-125.000 paren gaan. De schattingen per atlasblok leveren overigens een lager totaal op van 60.000 tot 80.000 paren.*

Elders in het verhaal is het volgende te lezen: *Het monitoring-onderzoek gaf een daling van de aantallen te zien, die waarschijnlijk al begin jaren zeventig begonnen is.* Gevolgd door de zin: *Binnen de atlasperiode leverde het jaar 2000 de hoogste aantallen op.* * Welke lezer begrijpt deze meervoudig tegenstrijdige informatie nu nog? In het allerongunstigste geval zou het aantal nesten in de periode 1973-77 tot 2000 zijn teruggelopen van 450.000 naar 60.000, maar er zou ook sprake kunnen zijn van een vrijwel gelijk gebleven aantal van circa 80.000. De Atlas van de Nederlandse broedvogels geeft geen informatie over het aantal gebouwen of bouwwerken waaraan de huiszwaluwen broeden. Dat is jammer, want ik zou wel eens willen weten of er landelijk sprake is van dezelfde trend als in ons telgebied, namelijk dat het aantal gebouwen waaraan we de nesten hebben gevonden als volgt is verminderd: van 162 in 1993 tot minder dan 100 in de afgelopen drie jaar. Dat betekent dat de kolonies gemiddeld groter zijn geworden. Dat de huiszwaluw het nog zo goed doet hebben we vrijwel geheel te danken aan de uitbreiding van enkele grotere kolonies, terwijl diverse kleine concentraties (van niet meer dan één tot drie nesten aan een gebouw) het heel moeilijk hebben. De grote kolonies vinden we in de buurt van Alphen vooral aan de gevels van enkele boerderijen: de huiszwaluw lijkt steeds meer een 'boerenhuiszwaluw' te worden.

Inventaristie

Over het tellen van de huiszwaluwen wil ik nog wel even opmerken dat het opzetten van een systematische telling nog niet zo eenvoudig is. Zelfs bij een ogenschijnlijk zo makkelijk te inventariseren soort als de huiszwaluw, met goed zichtbare nesten, valt het nog niet mee om betrouwbare gegevens te verzamelen. De eerste teljaren waren spannend, want je moest

echt alle buurten en straten één voor één affietsen om te zien of er toch nog ergens een dakgoot was waar de vogels hun kleinste onder hadden geplakt. We liepen gewapend met verrekijkers door duistere steegjes om van daaruit de achtergevels van interessante locaties te bespieden. En we moesten meer dan eens uitleggen wat we aan het doen waren. Nee, we waren geen slaapkamerfluurders, we hadden hoger liggende doelen. Het duurde al met al enkele jaren voordat we ons telgebied met redelijke betrouwbaarheid hadden geïnventariseerd en we niet meer met terugwerkende kracht eerdere telcijfers hoefden te corrigeren. Het gevaar bestaat dat je na een aantal jaren wat gemakzuchtig wordt bij het inventariseren en niet nog eens gaat kijken op plekken waar al enkele seizoenen lang geen zwaluwen meer hebben genesteld. En toch moet je dat doen, zeker omdat de verspreiding van de huiszwaluwennesten in onze omgeving erg verbrokkeld is.

Moeizame relatie

Het tellen van huiszwaluwen in het boerenland is een verhaal apart. Boeren vinden het niet prettig wanneer je op hun erf komt en we begrepen soms ook wel waarom. Een enkele keer vermoedden we dat er een schaap illegaal werd geslacht. In de schuur bij een andere boerderij was waarschijnlijk een auto-spuitertij in bedrijf, die wellicht niet geheel volgens de geldende milieuregels zal hebben gewerkt. Een bezoek aan een fokkerij van Deense doggen was een aparte belevenis: we moesten daar door de tuin waar een tiental van deze dieren los rondliep en met hun gesnuffel het tellen van de zwaluwennesten er niet eenvoudiger op maakte. Verder heb ik meer dan eens van een boer gehoord dat hij geen nesten aan de gevel had, maar wel 'zwaluws' in de stal. Onze uitleg dat het om twee verschillende soorten ging, werd dan met het nodige ongeloof aangehoord. Veel mensen, of ze nu in de stad of op een boerderij wonen, vinden huis- en boerenzwaluwen vooral lastig. Ze poepen de gevel of de stal onder en maken nog lawaai ook. Ik weet enkele huizen waar de dakgoten met gaas ontoegankelijk zijn gemaakt voor huiszwaluwen, terwijl bij meer dan één boerderij de nesten recent weggespoten leken te zijn. Meer geluk hadden we

afgelopen jaar bij een manege, waar we onder de huiszwaluw-nesten poeplankjes hebben mogen aanbrengen. Deze nemen een deel van de overlast weg, maar mijn indruk is dat het een belangrijker resultaat was dat wij door het plaatsen van die plankjes konden laten zien dat onze inzet voor de vogels serieus gemeend is. We waren niet de zoveelste stedelingen die het vooral allemaal beter weten en nog kritiek hebben op de boeren bovendien. Maar wat moet je zeggen wanneer een boer erover klaagt dat de eksters de nesten van de boerenzwaluwen afstruinen als de jongen net uitgekomen zijn? En dan vervolgens vertelt dat hij met een schot hagel door het ekster-nest het probleem heeft opgelost? Het is echt gebeurd. Het bedrijf waarover ik het heb ligt aan het Rietveldse Pad. Boeren en natuurbeheer, het blijft een moeizame relatie.

Modder in de stad

Terug naar de stad: zoals gezegd zijn ook in Alphen de nesten in of in de directe buurt van het centrum schaars geworden. We hebben op enkele plekken kunstnesten opgehangen, maar zonder resultaat. Een belangrijke oorzaak van de achteruitgang is - zo meldt de Broedvogelatlas - dat door toenemende asfaltering het voor de huiszwaluwen steeds moeilijker wordt aan nestmateriaal te komen. Maar soms lukt het ze wel: een paar jaar geleden zag ik midden in de zomer nog huiszwaluwen rondvliegen bij het Louvre in hartje Parijs en ik neem niet aan dat ze dat deden om door de ramen van het museum naar de kunst te kijken. Nesten kon ik in Parijs niet zo gauw vinden, maar ik heb ze wel gezien aan een gebouw in het oude centrum van het Duitse Erfurt, een stad zo groot als Rotterdam. Het ging daar om een kleine kolonie en mogelijk kon die zich handhaven omdat er een riviertje met wisselende waterstanden - en dus met van tijd tot tijd blootliggende modderige oevers - door het centrum van die stad kronkelt. Maar ja, modder in de stad, elk jaar weer, waar vind je dat in Nederland?

Monitoring

We hebben in ons telgebied dus vastgesteld dat grote kolonies bij boerderijen waarschijnlijk van groot belang zijn voor

de soort. Mijn vermoeden is dat ze in de grotere kolonies ook eerder in het seizoen met broeden beginnen en dat daar misschien ook eerder sprake is van een tweede legsel als de jongen van het eerste nest zijn uitgevlogen. Het zou niet zo gek zijn wanneer in een bepaald gebied een grote en enkele kleinere huiszwaluwkolonies het hele broedseizoen geobserveerd zouden worden, liefst meerdere jaren achtereen. Ik heb daar zelf geen tijd voor en weet ook niet of er in Nederland vogelaars zijn die dat doen, maar zo'n monitorproject zou wel eens belangrijke aanvullende informatie kunnen geven. Ten slotte nog het volgende. Als grote kolonies aan boerderijen of aan andere gebouwen zo belangrijk zijn voor het voortbestaan van de soort, waarom kan daarvoor dan geen subsidie worden gegeven? Huiszwaluwen maken nu eenmaal de nodige rotzooi, daar kunnen we het wel over eens zijn. Het aanbrengen van poeplankjes helpt daar maar gedeeltelijk tegen. Ik heb mijn voelhoorns uitgestoken, maar om een subsidieregeling van de grond te krijgen, die vergelijkbaar is met bijvoorbeeld die voor de weidevogels, moet er nog heel wat water door de Rijn stromen. De huiszwaluw schijnt bovendien nog geen zwaar bedreigde soort te zijn. Maar het zou heel goed kunnen zijn dat het nu nog zinvol is om extra beschermingsmaatregelen te nemen en dat we niet moeten wachten totdat de aantallen van deze vogels - laten we het niet hopen - echt gaan kelderen. Regeren is vooruitzien, leerden we vroeger. Dat zal nu ook nog wel zo zijn...

Naschrift redactie

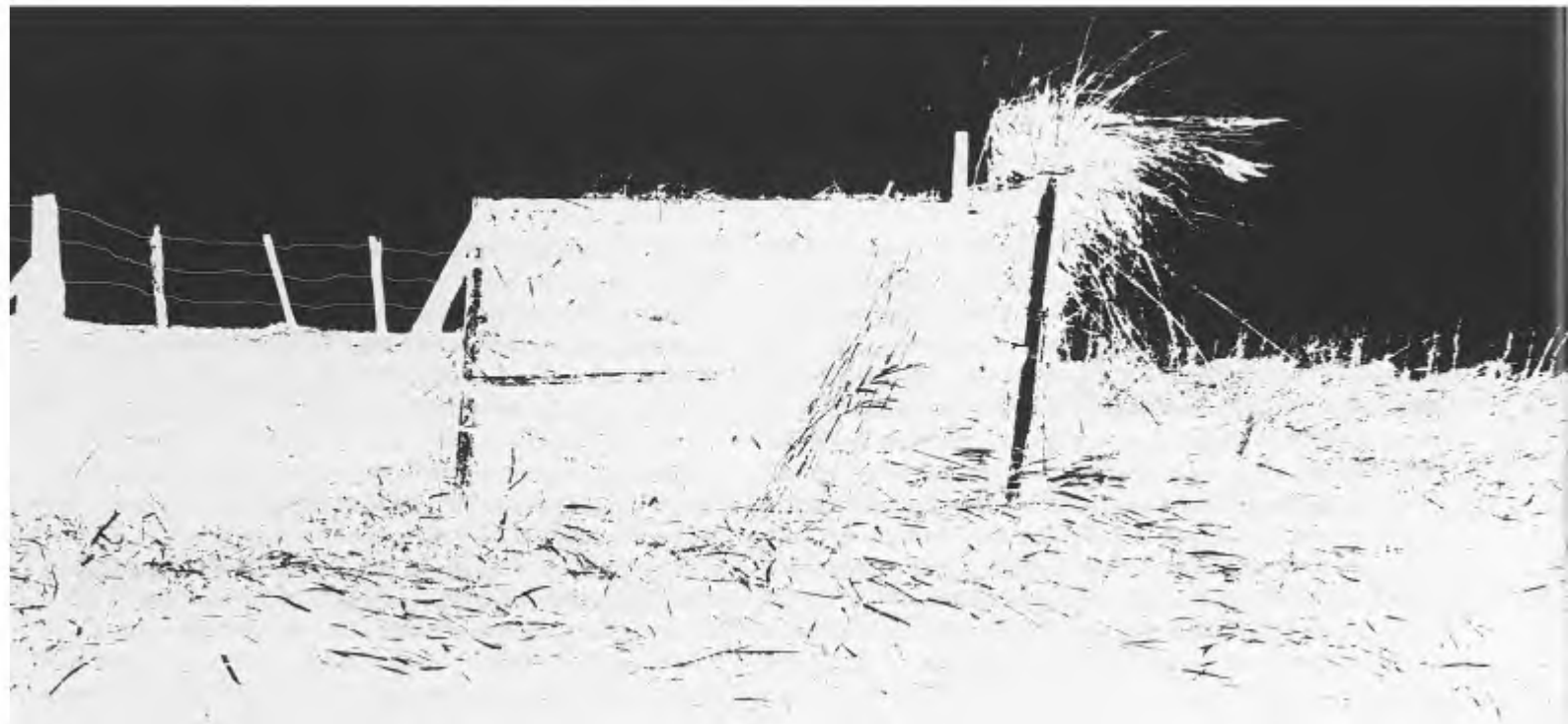
De redactie van Argus nodigt haar lezers van harte uit om een bijdrage te leveren aan de rubriek 'Natuur in de stad'. Het gaat daarbij in de eerste plaats om waarnemingen omtrent de bedreiging en bescherming van de in deze rubriek besproken diersoorten. Echter ook eigen waarnemingen en informatie over andere, al dan niet bijzondere diersoorten, die bij u in de buurt voorkomen, zijn welkom. Jan Bouterse zal uw informatie graag verwerken in één van de volgende afleveringen van zijn rubriek.

Jan Bouterse

Een nest jonge boerenzwaluwen
(foto's: Pieter Eibers).

Jachtsprokkels

Vandaag de dag ontkennen bijna alle jagers het feit dat men jaagt voor het plezier. Ze jammeren dat het noodzakelijk is Bambi te doden, omdat het dier anders van de honger omkomt of door een auto wordt geschept. Ze jammeren dat de boeren te lijden hebben van de al maar groeiende populaties van schadelijke dieren. En ze jammeren dat de weidevogels worden uitgeroeid en de natuur, het ecosysteem, naar de haaien gaat.

In de jaren tachtig waren er nog wel mannen die ronduit toegaven waarom sommigen in deze wereld jaagden. Het waren de oerdriften van de mens, die niet beteugeld konden of wilden worden. Als je daar goed over nadenkt, klinkt dat eigenlijk gewoon als een afwijking, een soort dwangneurose waaraan deze mensen leden.

In de diverse jachtboeken en - 'studies', die op mijn bureau liggen, worden de drijfveren en emoties nauwkeurig opgetekend. Overigens zijn die jachtboeken steeds moeilijker te verkrijgen omdat de tweedehandsboekhandels, naar ik heb begrepen, steevast door een vast groepje jagers worden afgestruind om elk op de markt teruggekomen jachtboek direct op te kopen.

Nimrod's dilemma

In zijn boekwerkje 'Nimrod's dilemma' (1992) stelt A.P.M. Rutten (1986), jager en huidige voorzitter van de Vereniging Het Reewild regio Limburg, dat de emoties van de jagers van alle tijden zijn en dat ze zijn geërfd van onze voorvaders. *'Laten we onszelf en anderen niets wijsmaken. We gaan jagen om iets te schieten en mee naar huis te nemen en als we anders beweren is dat hypocrisie en onze voorvaders niet waardig'*. Onder voorvaders verstaat Rutten de Neanderthalers, Homo erectus en zelfs de Australopithecus habilis!. *'Men beoefent de sport, de jacht, uit vreugde voor de activiteit zelf niet om het resultaat, het winnen of de buit. De doelstellingen bepalen niet het jagen, maar moduleren en stileren slechts de uitoefening'*. Het verstand speelt bij het jagen slechts een ondergeschikte rol. Ook het instinctief geweven net van de spin staat in het teken van het buitmaken: de jacht.

Etisch argument

Aan een artikel in het Hubertusnummer van de Nederlandse Jager onder de titel 'Het etisch argument' (1986) ligt dezelfde gedachtengang ten grondslag. *'De opwindung, de spanning, die zich bij de aanblik van de prooi... De stimulatie van het onwillekeurige zenuwstelsel, de versnelling van de hartslag, de verhoging van de bloeddruk, het beven van de hand. Een reactie die iedere predator in min of meerdere mate, op aan soort en ras aangepaste wijze vertoont. Kijk maar naar de hond of de kat. En als het schot raak is en het dier valt, dan gaat er een merkwaardig gevoel van voldoening door ons heen. In dat moment keren we terug tot onze voorvaders, die in het grijs verleden van dergelijke ogenblikken afhankelijk waren om te kunnen overleven. Niets geen gedoe met selectie, beredeneerd en gereguleerd afschot: dat hoort alles voor het schot. Maar als de kogel eruit gaat en raak is, dan worden we weer even wild, zijn we weer de predator die in ons wezen zit. Daarna komt de handdruk, de breuk, de bezinning over het waarom, soms ook de twijfel. Soms overheerst de twijfel, soms de aan berouw grenzende bezinning, naar gelang de omstandigheden, moeite, kunst en emotionele gesteldheid van de jager'*.

Satisfactie

Dat een hoogzit in het veld niet erg gewaardeerd wordt door de jager en dat men liever aan drijf- en drukjacht doet, heeft niets te maken met het veelgehoorde hedendaagse argument dat de hoogzit ineffectief zou zijn om overpopulaties te reguleren. In 'Nimrod's dilemma' schrijft Rutten over dit onderwerp: *Vrijwel iedere jager zal voldoening ondervinden naar evenredigheid van de geleverde inspanning en de speciale jachttechnische vaardigheid, de "skill". Een dier dat hem als het ware in de schoot wordt geworpen of op een presenteerblaadje wordt aangereikt, zoals de bok die onder de hoogzit doorloopt, een konijn dat in angst het bos uitrent en stopt tussen de benen van de doodstil staande jager, een haas in de "pot" of een "sitting duck", geeft de jager echter geen satisfactie. Hoe meer kennis, hoe meer menselijke sluwheid in stelling moet worden gebracht tegenover het dierlijke instinct, des te meer wordt het resultaat geapprecieerd'*.

Marianne Thieme

De BUIT van Vos(s)

In de Meppeler Krant van 29 augustus stond boven een artikel de kop: *'Mensen zien ons als dierenhaters, maar dat is beslist niet waar'*. Zo melden de jagers in hun standaard praatjes al jaren aan verslaggevers dat zwakke en zieke reeën *'er worden uitgehaald'* omdat ze ziektes overbrengen. Ook de verkeersveiligheid komt natuurlijk weer aan bod en vooral het feit dat de jagers hieraan een belangrijke bijdrage leveren door het plaatsen en onderhouden van wildspiegels. Deze voor-gekookte stukjes worden de laatste tijd wel weer erg vaak door journalisten in de krant gezet. Gek toch, want er staat bijna nooit iets in de krant over mensen met hele andere ideeën over jacht en jagen. Maar aan de journalistieke vrijheid wil ik mijn handen niet branden. Ieder zijn vak.

In de Stentor van 7 september lazen we een verhaal over Marijanne Kreij uit Apeldoorn. Marijanne was boos geworden op een jachtopzichter vanwege zijn uitlatingen over het afschieten van wilde zwijnen. Volgens de Apeldoornse had de jachtopzichter gezegd dat het hem koud liet wat hij voor zijn geweerloop kreeg. Volgens zijn zeggen zou hij *'op alles wat ervoor zijn loop kwam schieten'*. Marijanne werd daar zo boos over dat ze telefonisch contact opnam met de jachtopzichter vanwege zijn uitspraak. Maar tot een goed gesprek kwam het (natuurlijk) niet. De man bedreigde haar door met zijn positie te schermen en gooide tenslotte de hoorn op de haak. Om haar gram te halen belde Marijanne de jachtopziener midden in de nacht op om hem te melden dat *'het jachtseizoen geopend was'* en dat *'er nog wel eens een kogel verdwaalde'* en ze hoopte dat die kogel hem zou treffen. Later stuurde ze de

jachtopzichter ook nog een kaartje van de Veluwe waarop ze hem duidelijk maakte dat er wat haar betreft geen verschil zat tussen het doden van een dier of een mens. De jachtopzichter deed vervolgens aangifte van bedreiging. Het kostte de Apeldoornse € 170,- voor een schikking. Op zich wel stoer, dit soort acties, maar bedreiging met de dood, ook al is het niet gemeend, dat gaat te ver. Veel te ver.

Voor mensen, die - terecht - verontwaardigd zijn over het gedrag van jagers enkele tips: Spreek een jager aan op zijn gedrag en maak vooral veel foto's van de heren en/of dames!; laat je niet uit de tent lokken en haal zondig de pers erbij als je ze wilt aanpakken. De pers wil graag verontwaardigde mensen in de krant. Zeker nu de jagers de laatste jaren in de media meer ruimte krijgen voor hun passie, is tegengas meer dan nodig.

In de Telegraaf van half september stond dat de kat Tommy voortaan hinkend door het leven moest gaan omdat een onbekende schutter het diertje onder vuur had genomen. De kogel, die dwars door het schoudergewricht was gegaan, zorgde ervoor dat de dierenarts niets anders kon doen dan het pootje amputeren. De kogel moest blijven zitten maar Tommy maakt het verder goed.

In het Financieel Dagblad van half september viel ons oog op een bericht onder de titel *'Hond schiet baas dood'*. In Bulgarije had een hond zijn baas te pakken genomen. De hond in kwestie was niet bereid zijn buit aan zijn jagende baas af te staan. De baas werd daarop zo boos dat hij zijn viervoeter sloeg met zijn jachtgeweer. Bij deze actie bleef de poot van de jachthond echter haken achter de trekker, waardoor de jager

door een schot hagel werd getroffen. De jager moest het met de dood bekopen. De hond liep letsel op aan zijn poot.

Nog meer nieuws uit het buitenland. In Trouw van 14 oktober lazen we dat de traditionele drijfjacht met honden op het Britse platteland verboden blijft. De Law Lords, het hoogste rechtscollege in Engeland, bepaalden dat de vorig jaar door het Lagerhuis aangenomen wet die de drijfjacht verbiedt, niet illegaal is. De Country-side Alliance had betoogd dat de wet was aangenomen zonder toestemming van het Britse Hogerhuis. Maar de negen Law Lords beslisten unaniem dat deze aanname niet juist is.

Op de Veluwe zijn de jachtopzichters overgegaan tot het pesten van toeristen. Jarenlang heeft men de mensen warm gemaakt om te komen luisteren naar het burlen van de herten. Maar nu het een groot succes is geworden, zijn de jachtopzichters, met in hun kielzog de jagers, plotseling begonnen om belangstellenden de bossen weer uit te jagen. Men deinst er zelfs niet voor terug om bonnen uit te schrijven.

In Amerika maken ze het wel erg bont. Een achtjarig meisje heeft met twee gewerschoten een zwarte beer geveld. Deze beer was de eerste van dit jachtseizoen.

Sierra Stiles velde een beer van 95 kilo. De staat Maryland hanteert geen minimumleeftijd voor jagers. Wel moet er een

schiettest worden afgelegd. Deze test had het meisje glansrijk doorstaan. Kan het nog erger in hét land van normen en waarden?

Er bestaat nog steeds de mogelijkheid om eens per half jaar aan het overleg van de anti-jachtgroepen deel te nemen. Deze 'bijpraat'-avonden vinden plaats in Apeldoorn, waar we al jaren gebruik mogen maken van een ruimte in het asiel van de Apeldoornse Dierenbescherming. Meer inlichtingen hierover kunt u krijgen bij Jan van de Berg uit Markelo, telefoon (0547) 36 13 22.

Neemt u ook eens een kijkje op www.jachthutten.nl. Op die site komt u van alles te weten over jachthutten en wat daar om heen gebeurt. Ook zijn foto's van hutten, die er niet op staan, van harte welkom. Daarnaast hebben we belangstelling voor informatie over of foto's van voeder-activiteiten in het veld. Het is namelijk niet toegestaan om herten, reeën, wilde zwijnen, fazanten enz. bij te voeren om zo de stand kunstmatig te verhogen. Maar dat dit nog steeds op grote schaal gebeurt willen we graag aan het grote publiek laten zien.

Als u informatie heeft voor deze rubriek of wilt reageren, kunt u e-mailen naar de redactie van Argus (zie colofon) of schrijven naar Harry Voss, Olieslagershorst 103, 7328 NM Apeldoorn. Bellen mag natuurlijk ook: (055) 534 45 50.

Duivencarrousel: een speeltje

In de Flora- en faunawet wordt onderscheid gemaakt tussen jagen en schadebestrijding. Zo geldt voor de houtduif dat deze mag worden bejaagd van 15 oktober tot en met 31 januari. Van 1 februari tot 15 oktober mogen jagers houtduiven doodschieten om schade te bestrijden. Daartoe is de houtduif op de landelijke vrijstellingslijst geplaatst. Kortom, de houtduif mag het hele jaar door doodgeschoten worden, maar om verschillende redenen. Voor de houtduif zelf zal het weinig uitmaken. Dood is dood.

Boeren houden niet van houtduiven. Ze geven jonge jagers of jagers zonder eigen jachtgelegenheid vaak de kans om op houtduiven te jagen. Tips om de duivenjacht zo aantrekkelijk mogelijk te maken zijn onder andere te vinden in 'De Nederlandse Jager'. Zo loont het zeer de moeite om zelf een voerakkertje aan te leggen. Ouderwetse rogge die bij een regenbui en wind gaat legeren is prima. Het wachten is dan alleen nog tot de duiventrek op gang komt. Maar er zijn meer methoden om het genot van de duivenjacht te vergroten.

De lokduif

De jagersfantasie is schier eindeloos, vooral als het er op aankomt dieren naar de jager toe te lokken, die dat normaal nooit zouden doen. En daarvoor zijn er geraffineerd uitgedachte hulpmiddelen. In de jaren tachtig ging men massaal aan de plastic lokduif. Plastic lokduiven zijn er in twee maten. De volle lokduif en de stapelbare lokduif. Van de laatste soort kun je er veel meenemen in het veld en zo'n grote lokstal heeft een sterke aantrekkingskracht op overvliegende duiven. Het geheel kan nog aantrekkelijker worden gemaakt door een reeds gedode duif op een beweegbaar frame te plaatsen. Volgens de instructie moet je er dan voor zorgen dat 'de vleugeleinden gebroken zijn'. Dan is het effect het grootst...

De electro-lokduif

Natuurlijke gaan ook de jagers, als het hen uitkomt, met de tijd mee. En dus waart het spook van de innovatie ook rond door jagersland, al was het alleen maar om het jachtbedrijf te promoten. Anno 2005 is er dus een levensechte,

volle duif compleet met elektromotor te koop. En hij pikt nog ook. Stelt u zich eens voor... 'een hek stal met pikkende lokduiven', laat de adverteerder blij weten. Zeer concurrerend is ook de apparatuur van een wapenhandelaar. Deze gokt er op dat jagers geen zin hebben al te veel mee te sjuouwen in het veld en presenteert een standaard met stang, die geplaatst wordt in een houder met kogellagers. Een daarop bevestigde geschoten duif zal altijd met de kop in de wind draaien zodat het net lijkt alsof hij gaat landen. Uiterst effectief, zo meldt de verkoper. Er is echter één probleempje, zegt hij eerlijk bij: *Het schieten van de eerste duif om op de lokker te zetten.* Maar ook daar weet de adverteerder in 'De Nederlandse Jager' wel weer iets op te verzinnen: *Een voorraadje vers ingevroren duiven nog in het verenpak in de vriezer!*

De praktijk van het vermaak Uitwassen door deze manier van jagen blijven natuurlijk niet uit. Zo bestaat er in Zeeland een 'Musschengilde', een groep jagers die in verenigingsverband ijveren wie de meeste duiven heeft geschoten. Dit jaar is de winnaar een held die maar liefst driehonderdeenzeventig duivenstaarten inleverde! En dan zijn er ook nog de zogenaamde duivendagen. Dat zijn dagen die door wildbeheers-eenheden (WBE's) worden georganiseerd om 'planmatig' schade te bestrijden. Waarnemers beschrijven deze jacht, waar van de vroege morgen tot in de avond onafgebroken in hetzelfde gebied op de duiven wordt geschoten, als 'beest'-achtig, omdat de vogels geen enkele rust wordt gegund. Dit soort schietfestijnen is vergelijkbaar met de verfoeilijke torteljacht op Malta.

Jagen of schade bestrijden De Flora- en faunawet maakt onderscheid tussen jagen en schade bestrijden. Het grote publiek trouwens ook. Dan hoor je: *'Ik ben tegen jacht. Maar schadebestrijding is iets anders'*. Insiders weten dat het op hetzelfde neerkomt. Het zijn immers dezelfde mensen die het geweer hanteren, de vangkooien plaatsen, de schuilhutten bouwen en allerlei rottigheid uithalen om dieren te kunnen doden. Jagen is hun hobby en schadebestrijding is niets anders dan een cover-up voor die hobby.

De duivencarrousel

In oktober 2005 is het meest aansprekende en omstreden jagersspeeltje de duivencarrousel. De carrousel bestaat uit een aantal armen met op het uiteinde een duif van plastic of een echte, dode duif. Zo'n carrousel wordt aangedreven door een elektromotor en de duiven maken daardoor een horizontaal draaiende beweging. Het doel van de carrousel is om door beweging de levenloze duiven 'echter' te laten lijken en zo de effectiviteit ervan als lokmiddel te verhogen. Maar het gebruik van dit hebbedingetje voor de jagers is, zoals gezegd, omstreden en de vraag of het apparaat al dan niet legaal is, heeft het inmiddels tot voor de Hoge Raad gebracht.

Strafzaak

Op 14 oktober jl. heeft het Gerechtshof van Den Haag een jager vrijgesproken van de beschuldiging dat hij zich met een verboden jachtmiddel, te weten een duivencarrousel, in het veld bevond. Het Gerechtshof kwam tot de conclusie dat het hier gaat om een bepaalde methode van gebruik van een toegestaan jachtmiddel, te weten een lokduif. Op grond van de wet kan de minister weliswaar door middel van een Algemene Maatregel

van Bestuur het gebruik van jachtmiddelen beperken of uitsluiten, maar van die mogelijkheid is in dit geval geen gebruik gemaakt. Het Gerechtshof is hierbij echter voorbijgegaan aan het feit dat de verdachte op 5 juli 2003 met de carrousel in het veld werd aangetroffen. In de periode 1 februari tot 15 oktober is de jacht op houtduiven gesloten en kan er bij het doodschieten van duiven uitsluitend sprake zijn van schadebestrijding. In dat geval is het doel niet het lokken van duiven maar juist het verjagen ervan, eventueel met behulp van het geweer. Het is dan natuurlijk niet de bedoeling om duiven te lokken om er vervolgens zoveel mogelijk te schieten. Niet voor niets is in de wet bepaald dat het gebruik van lokduiven uitsluitend is toegestaan tijdens de uitoefening van de jacht en niet in het kader van beheer en schadebestrijding. Het Openbaar Ministerie is het ook niet met deze vrij-spraak eens en legt de vraag of de duiven-carrousel al dan niet een geoorloofd middel is, voor aan de hoogste Nederlandse strafrechter, de Hoge Raad. Wij zijn benieuwd.

Rita Stockmann

Geschoten houtduif in Zuid-Limburg (foto: Rob Busser).

Duivencarrousel, vogellokmiddel van de plezierjager.

Onze website

Hoeveel lezers van *Argus* bezoeken wel eens onze website, www.faunabescherming.nl? Wij hebben geen idee. Misschien zijn het er veel: misschien ook niet. Daarom willen we onze website nog eens onder uw aandacht brengen. Om u te stimuleren zo'n bezoek toch eens af te leggen. Met dit artikel willen we laten zien hoe interessant het is om vanachter de computer kennis te nemen van het laatste nieuws op faunagebied, de activiteiten van onze stichting en allerlei achtergrondinformatie over inheemse en soms ook uitheemse dieren, politieke zaken rond dieren- en faunabescherming en natuurlijk ook allerlei links naar andere nuttige informatie op internet.

Centraal in de middenkolom op de openingspagina van de website staat de berichtenrubriek met daarin een opsomming van de meest recente berichten op de website over jachtzaken, actuele zaken, de Flora- en faunawet en allerlei ander wel en wee van wilde dieren in Nederland. Als je op de link er achter klikt krijg je het hele bericht te lezen. De berichtenrubriek wordt zeer regelmatig verversd. Het streven is om elk belangrijk bericht zo snel mogelijk op onze website te publiceren.

Bovenin op de openingspagina onder het logo van onze stichting staan twee balken met een aantal trefwoorden. Vanuit de bovenste balk kan direct doorgelinkt worden naar de pagina's *Welkom bij De Faunabescherming*, *Onze standpunten*, *Steun ons*, *Rechtszaken*, *Contacten* en *Argus*. In de onderste balk naar *Berichtenarchief*, *Diereninfoblok*, *Muskusrattenpagina*, *Links*, www.jachthutten.nl en *Vogelgriep*. Door op een trefwoord te klikken kom je op de pagina met uitgebreide informatie over het betreffende onderwerp. Op de pagina *Welkom bij De Faunabescherming* is een korte introductie over onze stichting te vinden. Op *Onze standpunten* staat overzichtelijk opgeschreven hoe wij over de jacht (het doden van dieren) denken, en kan ook worden doorgelinkt naar de *Ecovisie*, het enkele jaren geleden in *Argus* gepubliceerde rapport over de achtergronden bij onze standpunten. In de rubriek *Rechtszaken* zijn enkele voorbeelden opgenomen van recente juridische procedures die door De Faunabescherming zijn gevoerd. *Steun ons* en *Contacten* spreken voor zichzelf en *Argus* laat de inhoudsopgave van het laatst verschenen nummers van dit blad zien. Sommige artikelen uit het blad zijn daar ook online te lezen. In het *Berichtenarchief* zijn berichten te vinden die een maand of langer geleden in onze berichtenrubriek zijn gepubliceerd.

Diereninfoblok

Het *Diereninfoblok* willen wij speciaal onder de aandacht brengen. Deze rubriek ontwikkelt zich langzamerhand tot een serieus naslagwerk, waarin op systematische wijze gegevens over de Nederlandse fauna in kaart worden gebracht. Ook zijn in het

diereninfoblok artikelen over dieren opgenomen, die eerder in Argus zijn verschenen. Een voorbeeld: De artikelen over de herintroductie van verschillende soorten in Nederland zijn integraal op de website te lezen of te downloaden.

Onder 'Links' kan worden doorgelinkt naar websites van verwante organisaties. Omdat recentelijk samen met 'Bont voor Dieren' een actie is gestart tegen de wrede manier waarop muskusratten worden gedood, zijn verschillende artikelen en standpunten over de muskusrat samengevoegd in een aparte rubriek op de website: de 'Muskusrattenpagina'. Sinds kort is ook de berichtgeving over de oprukkende vogelgriep geconcentreerd op een aparte gelijknamige webpagina.

Aparte aandacht is er verder voor www.jachthutten.nl, ook bekend van de achterpagina van de laatste nummers van Argus, en voor het zwartboek over Jachtmisstanden in Waterland van de Dierenbescherming. Met een simpele muisklik op deze links kan worden doorgeschakeld naar respectievelijk de jachthuttenwebsite en naar het volledige rapport van onze Waterlandse vrienden. Kortom, een regelmatig bezoek aan de website www.faunabescherming.nl is alleszins de moeite waard. Wanneer u als lezer van Argus berichten of waarnemingen hebt die interessant kunnen zijn voor onze website en die op korte termijn in de publiciteit moeten komen, dan stelt de website-redacteur het zeer op prijs wanneer die berichten, bij voorkeur via e-mail, naar hem worden doorgestuurd. Het e-mail adres is: mcjbouterse@freeler.nl. Contact opnemen met het secretariaat van De Faunabescherming kan natuurlijk ook. Adres en telefoonnummer vindt u in het colofon van dit blad op pagina 3.

Redactie

Aan onze donateurs

Ook De Faunabescherming gaat met de tijd mee. Zoals u weet komt ons blad Argus, waarin wij u informeren over onze activiteiten en wij u op de hoogte stellen van de laatste stand van zaken, slechts viermaal per jaar uit. Echter, de tijden veranderen en de communicatie gaat steeds sneller.

Om u tussen het uitkomen van Argus door toch nieuws te kunnen melden en op de hoogte te kunnen stellen van de veranderingen op het gebied van de fauna, verzoeken wij u ons uw e-mailadres door te geven. U kunt uw e-mailadres doorgeven aan faunabescherming@wanadoo.nl onder vermelding van uw naam en adres en uw donateursnummer (vermeld op bijgesloten acceptgiro.). Uiteraard kunt u zich op elk moment ook weer afmelden voor het ontvangen van onze berichten via de e-mail.

Redactie

Op een stralende septemberdag hield De Faunabescherming haar jaarvergadering. Meer dan honderd donateurs van de stichting en andere belangstellenden hadden de weg naar Millingen gevonden. Millingen ligt aan de Rijn, vlakbij de Duitse grens in de meest oostelijke punt van de Ooijpolder. De ontvangst was in 'De Gelderse Poort', het aan de dijk gesitueerde koffie- en pannenkoekenhuis. Terwijl achter ons de boten stroomop- en afwaarts tuften, opende Harm Niesen, onze voorzitter ad interim, de vergadering.

Terugblik

Na een hartelijk welkom aan de aanwezigen, memoreerde Harm Niesen de problemen met de Flora- en faunawet. Deze wet is nu enkele jaren van kracht maar wordt op alle fronten afgebroken. Toch kon Harm ook enkele succesjes melden, zoals de gewonnen rechtszaak met betrekking tot het uitzetten van korhoenders op de Veluwe. De kwestie van het rapen van kievitseieren ligt nu bij de Raad van State en daar zijn al verschillende ballonnetjes van de Friese eierappers doorgeprikt. Zo is het niet waar dat, wanneer het rapen van eieren verboden wordt, de interesse voor bescherming van weidevogels afneemt. Dat blijkt uit de ontwikkelingen in de andere provincies, waar al langer geen eieren meer worden geraapt. Verder lijkt er langzamerhand een kentering te komen in het denken over de muskusrattenbestrijding in Nederland. Hoe meer muskusrattenvangers er komen, des te meer dieren worden er gevangen, terwijl je juist het omgekeerde zou verwachten. En is de schade werkelijk zo groot? Door aangepast oeverbeheer en landgebruik zijn veel problemen te voorkomen. Aan de andere kant blijft het verontrustend dat de provincies nog zo gemakkelijk vrijstellingen geven om bepaalde diersoorten te laten bejagen. Er wordt door de betrokkenen nauwelijks gebruikgemaakt van de verplichting in de Flora- en faunawet dat eerst moet worden gekeken hoe door dieren aangerichte schade voorkomen kan worden. Gelukkig heeft de rechter in Haarlem onlangs gezegd dat eksters geen aantoonbare schade hebben aangericht. De tegenpartij was niet in staat om cijfers daarover in te brengen. Logisch natuurlijk, want die cijfers zijn er niet. Maar hoe het ook zij, ook door ons gewonnen rechtszaken kosten, mede door het inschakelen van advocaten, veel geld. Wanneer gaan de grote natuurbeschermingsorganisaties nu eens naar de rechter om de belangen van wilde dieren veilig te stellen? In Zuid-Holland zijn wilde ganzen de eerste drie maanden van het jaar relatief beschermd, want dan worden ze als echte wilde vogels gezien die op doortrek zijn of kunnen zijn. Maar vanaf 1 april zijn het ineens verwilderde vogels die zoveel mogelijk afgeschoten moeten worden. Wie legt ons dit uit?

Afscheid

Daarna was het tijd om afscheid te nemen van twee bestuursleden: Rie Boeve en Jeen Poeder. Rie Boeve was vanaf het eerste begin secretaris van onze stichting en daarna penningmeester. Zij heeft samen met haar man Evert heel veel werk voor de stichting gedaan en zal in haar huis aan de Ankeveenseplassen zeker haar oren en ogen voor ons open houden. Jeen Poeder heeft inmiddels vijfentwintig jaar in ons bestuur gezeten. Maar liefst vijftien jaar was hij voorzitter van De Faunabescherming. Zijn onverstoortbaarheid als de golven bij de bestuursvergadering hoog opzweepten, zal ons bijblijven. In zijn afscheidswaard memoreerde Jeen Poeder aan het feit dat de stichting, die oorspronkelijk was opgericht onder de naam Kritisch Faunabeheer, binnenkort dertig jaar bestaat. Dat is niet

Vergaderen en fietsen in de Ooijpolder

iets om heel blij om te zijn, want het doel van onze activiteiten is immers dat wij onszelf overbodig zouden moeten maken. Jeen had er echter het volste vertrouwen in dat ook zonder hem het huidige bestuur uitstekend in staat is de stichting verder te leiden. Zowel Rie als Jeen kregen als dank voor hun jarenlange inspanning voor de stichting een envelop met als inhoud een geschenkbon om in een geschikt restaurant uit eten te gaan. Bestuurslid Ineke van den Abeele schonk Jeen daarop een zelfgemaakte uil als aandenken aan de wijsheid die Jeen zelf altijd heeft uitgestraald.

Voordracht

Daarna was het woord aan Diederik van Liere, die vroeger verbonden was aan de Dierenbescherming maar tegenwoordig een adviesbureau runt in Assen. Zijn bureau houdt zich bezig met projecten waarbij het erom gaat mensen en dieren zo goed mogelijk naast elkaar te laten leven. Veel van de huidige oplossingen werken volgens Van Liere averechts: Zet vogelverschrikkende apparatuur in een kersenboomgaard en het duurt niet lang of de vogels realiseren zich dat juist daar het leven goed is. Daarna ging van Liere in op een project in Hogeveen waarbij een roekenkolonie werd verplaatst van een begraafplaats naar een plek waar mensen er minder last van hadden. Met dia's en korte filmpjes liet hij zien hoe belangrijk de nestbouw bij deze vogels is. In feite zijn de roeken een groot deel van het jaar bezig met de nesten. Door deze in hun geheel te verplaatsen naar bomen van dezelfde soort, bleek de roekenkolonie in Hogeveen inderdaad bereid te zijn naar die andere plek te gaan. Omdat roeken wat al te graag takken roven uit andere nesten, zijn proeven gedaan met het aanbieden van takmateriaal. Daarbij bleek dat roeken gewoontedieren zijn: wanneer ze steeds hun nesten van eikentakken hadden gemaakt (ook al broeden ze in een andere boomsoort), blijven ze dat ook na een verhuizing doen.

Excursies

Na de lunch, die zoals altijd volledig vegetarisch was, begonnen de excursies. Er was gezorgd voor fietsen en voor een kleine groep die wat minder goed ter been was, was een busje geregeld. De fietsers, verdeeld in vier groepen, werden door plaatselijke excursieleiders in het gebied van de Millingerwaard rondgeleid. Ze kregen onder meer bijzondere rivierduinvegetaties, verlaten kleiputten, beginnende bosontwikkeling (waar Rijkswaterstaat van tijd tot tijd de bijl in zet, om bij hoogwater de doorstroming te bevorderen) en ruigtes rondom de oude steenfabriek te zien. Enkele mensen wandelden nog een extra rondje en vonden verse sporen van bevers in de vorm van afgeknaagde bomen langs het water. De excursies eindigden bij de 'Millinger Theetuin', een klein paradijsje waar - nog steeds in de stralende zon - een kopje thee werd genuttigd. Heel tevreden keerden de leden van de Faunabeschermingsfamilie - want zo mag de groep mensen die die dag naar Millingen kwam wel worden genoemd - weer naar huis terug.

Jan Bouterse

Foto's: Rob Busser

Jachthuttenwandeloctocht op de Veluwe

In de rubriek 'de jachthut van het kwartaal' nu eens niet één enkele jachthut in het schijnwerpers, maar een heleboel. We gaan namelijk met u wandelen! Deze keer hebben we voor u een jachthuttenwandeloctocht uitgezet. De tocht vindt plaats in de buurt van Heerde op de Noord-Veluwe.

Het startpunt is de parkeerplaats Nieuwe Zuidweg bij de slagboom 'Ossenbergr', ANWB-paddestoel 20298-001. Vanaf de parkeerplaats loopt u de onverharde Nieuwe Zuidweg op. Volg dit zandpad tot aan de eerste zijweg links. Sla hier af en loop door tot het einde. Bij de T-splitsing ziet u een sparrenbosje waarachter een grote wildweide ligt met een voerbak, een liksteen en met de eerste jachthut.

Terug op de plaats waar u de weg verliet vervolgt u uw tocht door linksaf te slaan en daarna de eerste weg links te nemen. Na ongeveer honderd meter ziet u aan de rechterkant van de weg hut nummer twee. Ook deze hut heeft uitzicht op een wildweide, compleet met een voederplek voor wilde zwijnen. Vervolg de weg rechtdoor en sla bij de T-splitsing rechtsaf. Na honderd meter bevindt zich links van de weg een hoogzit verscholen in het bos. Het is wel even zoeken want de hoogzit is erg verdekt opgesteld, maar door op de strook gras en de voerplek te letten, kan hij u bijna niet ontgaan.

Vanaf de plaats waar u de weg verliet loopt u verder en gaat u na dertig meter op de T-splitsing linksaf. Daarna neemt u de eerste weg links. Na honderdvijftig meter ziet u aan de rechterkant de vierde jachthut. Bij deze hut liggen twee grote grasakkers. Ook vindt u hier weer een voerbak en een liksteen. Loop weer terug naar de weg en vervolg deze tot het einde. Daar slaat u linksaf en bij de slagboom Nieuwe Zuidweg steekt u over en loopt u door tot aan het informatiebord. Daar gaat u rechtsaf en slaat u bij de eerste weg weer rechtsaf. Na honderdvijftig meter aan de linkerkant vindt u jachthut nummer vijf, eveneens voorzien van een grote weide en de bekende voerbak en dito liksteen. Vervolg de route en ga bij de tweede weg links. Na honderd meter aan de rechterkant, ook weer goed verscholen in het bos, bevindt zich jachthut nummer zes, dit keer alleen voorzien van een grote voerplek. Als u de moed nog op kunt brengen, volgt u het pad weer en gaat u aan het einde van de weg links en daarna nogmaals links. Aan uw rechterhand ligt een grote drinkplaats voor het wild. Hier staat ook een bankje waar u kunt genieten van een welverdiende rust en wellicht ook van uw meegebrachte lunch.

Bijgekomen vervolgt u uw tocht en slaat u de tweede weg rechts in. Loop nu door tot de brede weg met het fietspad en ga linksaf. In het bos rechts bevindt zich de volgende hut, jachthut nummer zeven. Loop door over de brede weg en na ongeveer één kilometer aan uw rechterhand ziet u de Ossenstal, die overigens helemaal geen stal is maar een 'feest-'schuur van de plaatselijke jagersclub. Blijf de brede weg volgen en ga bij de eerste kruising linksaf bij de slagboom. Volg de weg en op ongeveer vijftig meter na de eerste kruising bevindt zich rechts een grote voerplek met aan de rand ervan jachthut nummer acht. Omdat u nu ongetwijfeld genoeg heeft van al die schiet-hutten, stellen we voor dat u de eerste weg rechts neemt en vervolgens weer rechtsaf slaat. Loop deze weg uit tot aan het startpunt.

De wandeltijd voor deze route bedraagt, inclusief bezichtiging van de vele jachthutten, circa drie uur.

Ten slotte nog enkele tips van uw reisleader: Trek stevige wandelschoenen en zondig laarzen aan omdat terreinwagens de wegen behoorlijk vernield hebben. Vergeet vooral niet uw fototoestel mee te nemen. Je weet maar nooit wat voor narigheid je hier tegenkomt. En lunchpakket is geen overbodige luxe en uiteraard is ook mooi weer geen bezwaar. Tenzij u het heerlijk vinden om een regenbuitje te trotseren.

Wij wensen u veel wandelplezier en maak u niet te druk!

U ziet hier twee van de acht jachthutten die u op de jachthuttenwandeloctocht zult aantreffen.

